

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 23.

V Ljubljani, 7. rožnika 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrť leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Po državnozbornskih volitvah.

Glas z Goriškega.

Končale so bile najznamenitejše volitve, kolikor smo jih doživeli. To je bil boj, da malo takih. Napredna svobodna misel se je bojevala z nazadnjaško, klerikalno silo, ki hoče vladati, kakor je vladala doslej. Rezultat na Goriškem je dovoljen za napredno misel, zakaj priborila si je vsaj enega poslanca od treh. Za prvi poizkus moramo biti zadovoljni, četudi bi bili mogli veseliti se celo večje zmage, ako bi se bili bojevalci za napredno misel bolj združili ter ako bi bil vsakdo storil svojo dolžnost, kogar poklic veže na delo.

Po dovršenem boju si oglejmo bojišče s stanovskega stališča! Pri tem pustimo v nemar osebe kandidatov, ampak glejmo le na stranke. Ako ne jemljemo v poštev socialno-demokratske in agrarne stranke, ker prva nima še tal med po ogromni večini kmetiškimi volilci, a druga se je porodila tik pred volitvami brez vsake organizacije, imamo na Goriškem le dve stranki: napredno in klerikalno.

Po poklicu spada učiteljstvo med prvo a duhovščina vodi drugo. Po programih obeh strank, kakor sta se razvijala pred in med volitvami, bi moralo učiteljstvo stati v napredni in delovati za napredno stranko.

A tudi po programu „Zaveze“ naše in po tendenci nje glasila, vrlega „Učit. Tov.“, bi moralo iti učiteljstvo v boj za kandidata napredne stranke. Žal, da temu ni tako! Dvakrat žal, da je bilo v mnogih slučajih celo narobe!

Ako hočemo kaj veljati, ako hočemo pripomoči k zmagi napredne misli, ako nočemo biti le peto kolo pri vozu, moramo zdraviti rane na svojem telesu.

Zakaj je bilo učiteljstvo razcepljeno v boju med napredno in klerikalno stranko? Zakaj so nastopali nekoji učitelji z vso vnemo za napredno, a drugi za klerikalno stranko? Zakaj je glasovalo mnogo učiteljev za klerikalne kandidate?

Gospod urednik! Toliko lepih člankov ste napisali in objavili proti klerikalizmu, da ste morali prepričati vsakega količkaj zavednega učitelja o pogubljivih namenih klerikalcev. Žal, da niste prepričali niti vseh odbornikov „Zaveze“. Neverjetno, a vendar resnično! Evo dokaza!

Več naprednih učiteljev je objavilo v „Soči“ št. 56. poziv kraško-vipavskim učiteljem, naj store svojo dolžnost, da zmaga vsaj pri ožjih volitvah napredni kandidat A. Štrekelj. V pozivu čitamo: „Žal, da se med temi agitatorji (za klerikalca dr. Laharnarja) nahajajo tudi taki ki so

odborniki naše dične „Zaveze“ in katerim je učiteljstvo poverilo zastopstvo v okr. šol. svetu!“

Gospod urednik! Ali se ne zgražate nad takim postopanjem!? Ali nam je naša organizacija samim sebi v posmeh, da sme vsak odbornik podirati, kar smo sezidali s trudom? Čemu nam je taka organizacija?

Vodstvu „Zaveze“ naznanjamo, da vlada med naprednim učiteljstvom veliko ogorčenje, ki bo očitno izbruhnilo pri zborovanju „Zaveze“ v kljub temu, da štiti tega odbornika celo c. kr. okr. šol. nadzornik M. Kante. Svetujemo vodstvu „Zaveze“, da vzame v resen pretres ta čin svojega člana. Tako dejanje je tudi v demoralizacijo posebno mlajšemu naraščaju našega stanu. Dovolj za zdaj, saj se vidimo v Radovljici!

Poleg „Zaveze“ imamo še okrajno učiteljsko društvo, katerih glasilo je tudi vrli „Učit. Tov.“ Mimo drugega imajo naša okrajna društva namen, gojiti stanovsko zavest. Ali ni žalostno dovolj, ako so celo odborniki učit. društva glasovali različno, nekoji za naprednega, a drugi za klerikalnega kandidata? In taki možje hočejo biti voditelji učiteljstva vsega okraja?! Proč! Taki niso v ponos našega stanu, ki se mora še boriti za svojo eksistenco.

Ali je potem čudno, ako posamezni učitelji postopajo različno? Pri takih razmerah je skoro naravno, ako je n. pr. „Sloga“ poslala v Kal (napredno občino) v torek pred vnebohodom učitelja Rustjo iz Bat, ki je volilce pri shodu v farovžu kar naravnost „elektrizoval“. („Gorica“ št. 42.)

L. Likar, nadučitelj v Ozeljanu, je nastopil na klerikalnem shodu za klerikalnega kandidata. („Soča“ in „Gorica“.)

Dr. Gregorčič je imel shod pri Sv. Luciji — predsedoval je mladi učitelj Bratina. Kandidat je napadal novo šolo in napredno učiteljstvo ter šuntal volilce proti njemu — pod predsedništvom učitelja, ki je k vsemu temu molčal. („Soča“ in „Gorica“.)

Dovolj! Navedli smo le nekoliko zgledov, ki jasno in glasno dokazujejo, kako žalostno vlogo so igrali voditelji naše organizacije in posamezni učitelji. Nič se ne smemo čuditi, ako našega stanu ne upoštevajo tako, kakor bi ga morali. Naravno je, da nam režejo tudi take kose kruha, kakršnih bi nam ne smeli in ne mogli, ako bi bili taki, kakršni bi morali biti.

Ni prvič letos, da je tako postopalo učiteljstvo. Tudi poslednjič ni, ako se ne stori proti temu primerne korake.

Organizacija učiteljstva je pomanjkljiva. Treba jo bo popolniti. V zgled naj nam bo v tem pogledu

duhovščina, ki je šla kakor en mož v boj za klerikalizem. Ona, ki ji ne manjka drugega ko tičjega mleka, je bila vneto in edina ker se je le bala, da bi utegnilo priti kdaj nekoliko drugače. Mi pa, ki smo zapostavljeni povsod in povsem, ki nam gre za najprimitivnejše pogoje primerne eksistence, smo bili mlačni, needini, smo pomagali celo mogočnim nasprotnikom. Žalostna perspektiva!

Ne, tako ne sme iti dalje! Kreniti moramo na drugo, pravo pot, ki nas dovede k cilju. Po sedanji poti celo nazadujemo!

Kako naj se organizujemo politiško?

Izkušnja nas uči, da dosedanja naša organizacija ni popolna, marveč jako pomanjkljiva. „Zaveza“ je sicer pokazala ob raznih prilikah, da dela za napredno misel. Da to ni dovolj, imamo več kot zadosten dokaz, da celo nje odbornik agitira proti naprednemu kandidatu za državnozborni mandat. V okr. učit. društvih nastopajo sicer posamezni napredni člani ter propagirajo za napredno misel, ali v odločilnem trenutku store člani in celo odborniki in tudi predsedniki vsak po svoji glavi korake proti napredni misli in za klerikalizem.

Zakaj tako? Največ gotovo zato, ker ni obveznih sklepov, ker nimamo organizacije, ki bi vodila boj našega stanu proti klerikalizmu za napredek. Zaraditega nimamo uspehov.

Pomanjkljivost politiške organizacije v našem stanu so spoznali nekoji napredni, vneti, delavni tovariši tudi na Goriškem ter so poizkusili najti pot, po kateri naj bi bilo hodilo kompaktno učiteljstvo tudi pri volitvah. Tovariša nadučitelja Bajte smo bili naprosili, naj skliče zaupni shod vsega slovenskega učiteljstva na Goriškem. Na shodu se je izvolil zaupni odbor, kateremu se je poverila naloga študirati vprašanje o postopanju učiteljstva pri državnozbornih volitvah. Zaupni odbor se je marljivo posvetoval, posebno predsedništvo je na vse strani premišljevalo, kako in kaj bi trebalo ukreniti, da bi bilo v največjo korist našemu stanu. Pri tem se je pokazalo, da pri sedanjih državnozbornih volitvah ne bo moglo učiteljstvo nastopiti kot dobro organizovana korporacija. Manjkajo namreč predpogoji. Vse je kazalo, da bomo needini, razcepljeni, ker smo neorganizovani. Pač pa je spoznal zaupni odbor za potrebno nasvetovati zaupnemu shodu vsega slovenskega učiteljstva na Goriškem nekaj korakov, neko organizacijo, namreč ustanoviti nekak konzorcij za izdajanje politiškega lista za preprosto ljudstvo. Shod je sklenil soglasno (proti en glas), da učiteljstvo za more izdajati tak list; v daljno razpravljanje pa se večina ni spuščala, ampak je demonstrativno zapustila dvorano — iz ljubosumnosti za prvenstvo. Tako postopanje so obsodile minule državnozbornske volitve, kakor smo dokazali spredaj. Torej logičen sklep: učiteljstvo spozna za potrebno in zmožno, a noče storiti potrebnega koraka. V opravičenje nekojih tovarišev naj konstatiram, da mnogim ni bilo povsem jasno, kako in kaj se namerava. Premalo jasnosti je torej bilo.

Državnozbornske volitve so minile, tudi učiteljstvo nosi nekaj krivde, ako ni dosegla več zmage napredna misel. Da ne bo trpela napredna šola in učiteljstvo prehudih posledic, nimamo učitelji veliko zaslug, ampak socialno-demokratska organizacija, ki je dosegala tako veliko število poslancev, da proti njih volji ne bodo mogli nazadnjaki zadeti prehudih udarcev napredni šoli in nje učiteljstvu.

Ako bi bil zmagal klerikalizem drugod v toliki meri kakor na Slovenskem, ne vemo, kaj bi se utegnilo zgoditi z našo šolo in z naprednim učiteljstvom. Krivi bi bili v precejšnji meri sami.

Kako naj postopamo v prihodnje?

Tako kakor doslej nikakor ne. Na tej poti ni zmage. Na zaupnem shodu v Gorici je spoznalo učiteljstvo, da je potrebno in mogoče storiti drugih korakov. Torej na delo! Ljubosumnost v stran; ne; boljše na delo! Ljubosumnost in gorečnost naj nas vodi — a v delo za napredek in zmago. Pričeto delo naj sprejme v krepke roke, kdor se čuti poklicanega v to. Ne odlašati z delom, ker čas hiti; kmalu bodo druge volitve; ako ne za državni, pa gotovo za deželni zbor, ki je za nas tudi velike važnosti, ker nam reže škorjice kruha kot plačilo za trudapolno naše delo. Ako bomo spali ter iz ljubosumnosti drugega sumničili ter se prepirali za oslovo senco kakor zadnjič pri občnem zboru učit. društva za goriški okraj, pa bomo volitvah razočarani kakor smo zdaj.

Razmere na Goriškem so se tako razvile da imamo kranjskim enake razmere. Naš boj je sličen onemu na Kranjskem. Ali hočemo dopustiti, da zavladajo tudi pri nas take razmere? Sami bomo krivi. V boju je življenje in zmaga!

Končujemo z apelom na vodstvo naše „Zaveze“: Ustvari naj nam organizacijo za politiško življenje, za politiško delovanje učiteljstva, ker brez takega ni zmage. Ne odlašati, ker kdor hitro da, dvakrat da. Ven iz defenzive v ofenzivo!

* * *

To so misli v boju osivelega učitelja, ki se je zopet vrgel na delo, ki ga je bilo skoro da ubilo. Opomogel si je zopet na noge ter je pripravljen zopet se bojevati v prvih vrstah. Na delo torej, ker resnobni so dnovi!

—e—

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca vel. travna 1907 K 58.434.44

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Izobrazbe na Koroško!

Z elementarno silo je dal tlačeni in teptani koroški Slovenci pri zadnjih volitvah duška svoji narodni zavednosti: strl je verige, v katere so ga s satansko zlobnostjo uklepali domači in tuji sovražniki, in vzdignil visoko na starodavnih slovenskih tleh prapor slovenski. K dostojni manifestaciji vseh obmejnih Slovencev se je pridružil prvič zmagoslavno koroški brat, „na tleh leže sovragov stebri stari!“ Padle so tudi trdnjave Beljak, Maribor, Trst in impozantno se je vzdignil v očeh vsega sveta ugled teptanih, do sedaj zaničevanih. V stiskah in nevarnostih se pokaže pravi junak, vsaka smrtna nevarnost je za njega stopnica nakvišku k slavi.

Boj je bil ljut, ker je sovražnik brezobziren. Postavil si je za nalogo nas zatreti in iti čez naša trupla triumfalno pot k morju. V tem svojem neukrotljivem poželenju je skoro pobesnel, kakor fanatiku so tudi njemu v dosego tega namena dobrodošla vsa sredstva. V zasmeh prosvetljenosti XX. stoletja se teptajo najprvotnejše in najsvetejše pravice vsakega človeškega bitja od strani oblastev, ki so poklicana čuvati red in pravo. Po zakonu se obeša Slovincu ključalnica na usta pred sodnijo, po zakonu se trga od materinih prs slovenska deca in se zastruplja s sovrastvom do lastnega rodu. Uprava in vlada ignorira naše narodne

pravice, da, še več, i naše človeške pravice: celo atentati na življenje se dogajajo pri svetlem dnevu.

Čim večji pritisk, tem večji odpor! V obupno, skrajno samoobrambo bi nas moralo to nečuvveno nasilje že gnati, če bi Slovenec že od prirode ne imel toliko čuta dostojnosti. Zato naj bo tudi naš odpor dostojen, premišljen in zaraditega trajen. Prosveto proti barbarstvu, uma svetli meč proti kolu in kamenju, dostojnost proti pobesnelemu divjaštvu hočemo postaviti. Nesti hočemo izobrazbe v najširše vrste ljudstva in ga vzgojiti k značajnosti in neomahljivosti, dati mu v roke orožje, proti kateremu bo paragraf samovoljnega uradnika in kol političnega agitatorja brez moči. — V ta namen naj nam služi slovenska knjiga. Zatorej se obrača akademična mladina koroška na slovensko javnost z vdano prošnjo:

Priskočite nam na pomoč z denarnimizneski ali z darili primernih knjig za ustanavljanje ljudskih knjižnic na Koroškem.

Slovinci! Vaše odkrito sočutje do zatiranih bratov naj ne izdani samo v praznih besedah, ampak dejstva najzgovornejšje pričajo o resnici besed. Vedite, da se širi naša najhujša rakrana, nemčurstvo, samo radi nevednosti in nezavednosti. Ljudske knjižnice naj bodo jez proti odpadništvu in ponemčevalni šoli. Zavedajte se, da potrebujete na predstraži proti navalu nemštva zavedne, značajne in bistre borilce, ki jim je sveto to, kar vam, in katerih naj ne ločijo od vas visoke Karavanke, pa naj si bo po narečju ali zemljepisno. Omogočite jim izobrazbo, ki je predpogoj gospodarsk blaginji. Ne smatrajte svoje pomoči za milost, ampak za dolžnost in samoobrambo, ker okrepite z nami najizdatneje sebe. Osvežite nanovo po hudi borbi do skrajnosti izčrpane sile, ne pripuščajte brezdnelno, da se uleže sedaj živo plapolajoča navdušenost ob neizprosljivih, krutih razmerah in ob morečem molku in neumevanju od strani širše domovine, ampak prilagajte temu ognju, da se razširi v velik kres, oznanjujoč vsi domovini preropenje in novo življenje. In kadar bo v vsaki koroški vasi vrel neusahljiv in vedno svež studenec narodne izobrazbe, zavednosti in ljubezni do slovenskega jezika, takrat se ne bo več glasil iz Koroške obupni klic: morituri vos salutant, ampak krepko in veselo bo odmevalo po domovini: Korotan gre na dan!

Blagohotni prispevki se objavijo v slovenskih listih in se naj izvolijo pošiljati na naslov: iur. Rafko Petrič na Lešah, p. Prevalje, Koroško.

Za slov. akad. fer. društvo „Korotan“:

iur. Rafko Petrič,
tč. predsednik.

iur. Josip Wieser,
tč. tajnik.

Odkritje Tomšičeve spominske plošče na Vinici.

(Konec.)

Noč je bila burna in viharna. Narodna čitalnica in gasilno društvo na Vinici sta si bili omislili za to slavje društveni zastavi. Zastavi sta prav lični in obe domače delo marljivih rok tukajšnje učiteljice gdč. Leop. Bavdekove in gospe Katice Šterkove.

Ob 9. uri zjutraj se je zbralo mnogobrojno občinstvo, zastopniki raznih korporacij in obe prej omenjeni društvi pred poslopjem, kjer je nastanjena viniška čitalnica. Zastavi sta ležali na pregrnjeni mizi in čakali svojega slovenskega vstajenja.

Ko se je bližal „Zmaj“, da dvigne kviško zastavi, je zadonel gromoviti klic: Živi „Zmaj!“ Godba pa je zaigrala „Lepa naša domovina“.

Sive megle so se pričele umikati liki deci, ki se sramuje svoje razposajenosti, in nebo je bilo prepreženo le še z nežnim pajčolanom. Veliki meštar „Zmaja“, g. Emilij pl. Laszowski, stopi pred zastavi ter razloži zbranemu občinstvu pomen društvenih zastav. Zastopniki raznih društev pa so zabili v spomin slavja žreblje v društveni zastavi. V imenu hrv. „Zmaja“ je zabil prvi žrebelj v novi zastavi g. Emilij pl. Laszowski, za „Hrv. Matico“ vseučiliški profesor g. dr. Velemir Deželić, dalje g. Božidar pl. Kukuljević-Sakcinsky in g. dr. Dane Gruber, kr. gimn. profesor. Kot zastopnika „Saveza hrv. učit. društev“ in „Pedag. knjiž. zbora“ sta zabila g. Josip Kirin in g. Stjepan Šmid. V imenu „Zaveze jugoslov. učit. društev“ in „Kranj. dežel. učitelj. društva“ sta zabila žreblje g. Juraj Režek in g. Jakob Furlan. Nadalje g. dr. Josip Malerić za „Slov. Matico“, g. Fran Šetina za „Belokr. učit. društvo“, g. D. Makar kot predsednik metliške čitalnice, g. dr. Krmavner kot predsednik črnomaljske čitalnice, g. Eda Hübscher za bosiljevsko čitalnico, g. Peter Šterk, predsednik viniške čitalnice in g. Franjo Lovšin, načelnik in ustanovnik gasilnega društva in viniške čitalnice.

Gdč. L. Bavdekova je pripela rdeč trak na zastavo gasilnega društva, gospa Fani Lovšinova pa trobojni trak, ki ga je podarila čitalnica gasilnemu društvu. Gospa Katice Šterkova je pripela trobojni trak na čitalniško zastavo, gospa Marija Šterkova pa je privezala slovenski trak na zastavo „Zmaja“. — Gdč. Gjurgjica Deželićeva, hči vseučiliškega profesorja je pripela trak na zastavo narod. čitalnice kot spomin tega slavja.

Sedaj se je približal ginljivi trenutek razvitja zastav. — G. Emilij pl. Laszowski stopi pred čitalniško zastavo, ter med besedami: „Blagoslovi te Bog, dvigni se v jakosti svojega zvanja v vis, ter vodi krepko in neustrašeno slovenski rod k omiki, k napredku in k prosveti“, je dvignila zastava „Zmaja“ trobojno slovensko zastavo viniške čitalnice. Zastavi sta se objeli in zadoneli so klici: „Živeli Hrvatje, živeli Slovenci! Od zahoda pa je zamolklo zagrmelo, kot krik razjarjenega sovraga. — Bližala se je nevihta, mi pa smo vztrajali, zakaj bili smo prepričani, da se danes raduje nebo z nami. Nismo se varali.

Potem pristopi predsednik „Zmaja“ k zastavi gasilnega društva. V kratkem, jednatem govoru razloži pomen gasilnega društva in bodri gasilce, naj bodo zvesti geslu: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“. Med govorom: „Daj ti Vsemogoči moč, da vodiš društvo složno na pomoč, te blagoslovi Bog!“ je dvignila bela zastava „Zmaja“ gasilno zastavo. Ljudstvo pa je zaorilo: „Živeli gasilci!“

Zastave so se zagrile, nebo pa jih je poljubilo s svojim žarkim solničnim poljubom. Ta „omen“ je pretresel duše naše tako, da so zalesketale solze v naših očeh, rodeče se iz čuvstva „Slovenac i Hrvat za uvek bratu brat“. — Godba je zaigrala „Naprej zastava...“ in mi smo se pomikali proti cerkvi. Na koncu šole je stal napis: „V slogi je moč naroda!“

Prišedši na pokopališče, je položil „Zmaj“ krasen venec na grob učitelja trpina Bernarda Tomšiča. Na vencu so viseli hrvaški trobojni trakovi z napisom: „Uspomeni Bernarda Tomšiča — brača hrv. „Zmaja“ 19. V. 1907.“

Kdo bi si bil mislil, da doleti tolika čast berača-učitelja. Sam vseučiliški profesor dr. Velemir Deželić je položil venec na njegov grob.

V imenu vseh Slovencev, posebno pa še od nas učiteljev, bodi izrečena g. dr. Velimiru Deželiću najsrčnejša hvala za nagrobni govor, ki se glasi:

Častni sbore!

U ovom divnom kraju, gdje Kupa šumorna valovljam svojim ejeliva jednako hrvatsku i slovensku svetu grudu, sabrasmo

se iz raznih strana liepe naše domovine, Slovenci i Hrvati, da podamo poštu zaslužnome hrvatskome pedagogu i književniku, omladinskom i pučkom piscu Ljud. Tomšiću. I eto koraci nas vode na samotno mjesto tuge, gdje vlada vladarica svesiona, koja sve ništi i hara, ledena i strašna smrt.

Na mjestu smo, gdje se suze liju, gdje srca jada, gdje bliede lica od očaja, gdje iz ustiju izvire jauk i plač, Pa kakovo čudo se to snama dogadja?

Naše oči kriese se od radosti, naša srca kucaju zanosno, na obrazima sjaji nam oduševljenje, a ustne pune su rieči radostnica.

Zar je groblje izgubio svoju grozu? Zar je prestao žalac smrti? Zaista! Tome je tako! Uzneseni smo, jer svi znamo, svi osjećamo, svi smo prožeti u taj čas uzvišenom istinom: Smrt je jaka, ali jača od smrti je ljubav.

Srce Bernarda Tomšića, koje trune u ovom grobu, mogla je razoriti razornica hladna i strašna smrt, mogla ga je smrvati u prah, al ljubav, kojom je to srce plamtjelo za rod i dom, ta ljubav živi i danas. Na toj ljubavi razplamsale se dvie svietle luči narodu hrvatskomu i slovenskomu, dva dična sina dičnoga oca, Ivan i Ljudevit. Ljubav, kojom je plamtjelo srce oca, prešla je u srca sinova i oni padaše narodu svojem dična djela. Koje čudo, da su tu ljubav shvatile majke domovine Slovenija i Hrvatska, pak da danas zagrljene, rukom s ruku stupaju ovamo, vraćajući milo za drago, vraćajući ljubav ljubavlju jačom od smrti.

Spomnjući se djela Tvojih i djela sinova Tvojih starče Bernarde, srce nam se raztapa od milja, ustne nam ne mogu jadati, već gledajući svietli primjer pune nam se duše nadom u bolja vremena. A što nam još više uzdiže srca to je, da si ti rodio dva sina, dva brata, od kojih je jedan bio oduševljen Slovenac, a drugi oduševljen Hrvat.

I ta dva brata bila su vjerna do groba i zajednu su dan i noć radila za sreću i procvat domovine svoje.

Ta dva brata, te dvie plamenite i plemenite duše, danas nam se čisto prikazuju ne kao ljudi, već kao dva svietla simbola, kao dva svietla biča, u koja je sam Bog sama Providnost htjela utjeloviti uzvišenu pjesmu: „Slovenac i Hrvat za uvijek bratu brat!“

I ta zanosna pjesma danas odmieva u svim srcima našim i nuka nas, da se na tvom grobu, dični oče dičnih sinova, zavjerimo tvrdom vjerom izginuti prije, nošto zaboravimo na sadržaj njezin. Jezik neka nam se priliepi o nebece, ruke neka nam usahnu, srca neka nam prestanu kucati prije, nego li se iznevjerimo velikoj ideji hrvatsko-slovenskoga bratstva i jedinstva, u kojoj nam je jedini spas.

Kunemo se na tom grobu iz najdublje dubljine srca naših, da nečemo nikad smetnuti s uma, da su Hrvati i Sloveni jednokrvna braća, da im je zajednička budućnost, zajednički život, zajednički neprijatelj i ako ne bude sloge, zajednička smrt.

Kunemo se na tom grobu, da ćemo se ljubiti ljubavlju viečnom, da ćemo se boriti rame o rame do zadnje kapi krvi svoje za rod i dom, za sveti jezik materinji i za svaku grudi hrvatske i slovenske zemlje, tako dugo, dok ne postane zemlja naša ono, što ju po Bogu i pravu ide, i dok naš narod ne bude sretan, slobodan, jedan u zemlji otaca svojih.

* * *

Od staroga Griča brda, izpod kojega se diže slavni junak Zagreb grad, od priestolnice hrvatske, gdje počivaju, oče Bernarde, na mirogojskom groblju kosti tvogoga sina Ljudevita, došli smo ovamo, da položimo u ime „braće hrv. Zmaja“ i u ime naroda hrvatskog vienac u znak harnosti i poštovanja.

Polazući ovaj vienac na svetu raku tvoju, ja sem tek jedan glas od tisuće glasova naroda moga, koji se danas spominjući tebe i tvoje djece, zahvalno složu u pokliku:

Slava Bernardu Tomšiću, slava Ivanu Tomšiću, slava Ljudevitu Tomšiću!

Vječna im slava!

Tovariši, čast ki so jo izkazali Hrvatje, posebno klub braće hrv. „Zmaja“, svojemu učitelju Ljudevitu Tomšiću in polstoletja snivajočemu v hladni zemlji Bernardu Tomšiću, je tudi naša čast!

Zato, slovenski učitelj in učiteljica, naprej med narod za narodov blagor!

Saj kdor pade za prosveto naroda kot žrtev, ta za narod svoj ni mrtev! Le v napornem delu je naš spas in boljša bodočnost slovenskega naroda!

* * *

Potem je bila odkrita spominska plošča Ljudevitu Tomšiću. Na tisoč zbranega občinstva je poslušalo genialni govor gospoda Emilija pl. Laszowskega, ki je govoril nekako tako-le:

Slavno občinstvo! Zbrali smo se v krasni Vinici, v rojstnem kraju Ljudevita Tomšića, ki mu odkrijemo danes spominsko ploščo kot zaslužen priznanje za njegovo dolgotrajno in mukotrpno delo na polju prosvete.

In v prav tej hiši se je rodil tudi njegov brat Ivan, ki so mu postavili Sloveni že leta 1897. spominsko ploščo. Oba brata sta se razišla, Ivan levo, Ljudevit desno. Razdružila sta se in delala vsak zase. A glej čudo! — Po smrti, na svojem rojstnem domu, na mestu, kjer sta prvokrat zagledala svit božjega solnea, se zopet družita njiju imeni, kakor jih je spajala vedno ljubav za rod in dom, ljubav hrvaško-slovenskega naroda, ki je razdeljen z umetno začrtano mejo in z narečjem, ali zedinjen po duši in po krvi.

Te dve plošči sta viden znak velikega ideala: „Slovenec in Hrvat — bratu brat.“

Tujec, ki ga zanese sreča v Vinico pred hišo Ivana in Ljudevita Tomšića, ne bo razumel pomena teh dveh plošč. Vsak Hrvat in Slovenec pa se bo odkril pred tema ploščama, zakaj on bo zaslíšal v svojem duhu, kako se razlega od brda do brda, od reke do reke, od Triglava do Balkana divna pesem iz bratskega objema: „Slovenec i Hrvat za uvijek bratu brat!“

In tako bo na tej zgodovinski hiši plastično izražen eden najvećjih idealov hrv. in slovenskega naroda. Na tej slovenski hiši bo vidljiv znak tega, kar goji v svojem srcu vsak pošten Hrvat in Slovenec.

Dva brata si po rojstvu sta dobila na eni hiši spominski plošči od dveh najbližjih si bratskih plemen.

Slava Ivanu, slava Ljudevitu Tomšiću!“

Nato je stopil na okrašen oder g. Fran Šetina, nadučitelj iz Őrnomla, ter se kot član c. kr. okr. šol. sveta in kot predsednik „Belokranjskega učiteljskega društva“ zahvalil hrvatskemu narodu in braći hrv. „Zmaja“ za povzdigo spominske plošče rojenemu slovenskemu sinu Ljudevitu Tomšiću, ter odkril ploščo z vzklikom: „Slava Ljudevitu Tomšiću!“

Navzoći pevci so zapeli velečastno pesem „Slovenec in Hrvat“, ljudstvo pa je odkrito poslušalo himno edinstva, ter si brisalo solze, ki so tekle iz src, čutećih bratsko slogo in ljubav.

Na šoli pa je bliščala iz belega hrv. mramorja izklesana spominska plošča z napisom:

U ovoj kuči rodio se
24. X. 1843

Ljudevit Tomšić,

hrvatski učitelj i književnik.

† 26. IV. 1902 u Zagrebu.

Postavio hrv. narod brigom

braće hrv. „Zmaja“

1907.

Ko so peveci končali pesem, je zaigrala metliška godba „Lepa naša domovina“, ki jo je prepevalo vse občinstvo z največjo navdušenostjo. Urnebesni klici: „Živeli Hrvatje in Slovenci!“ so doneli tja čez srebrni pas šumeče reke Kolpe. Od tu se je nebrojna množica pomikala po trgu Vinice do prostora „Školnika“.

Ob eni uri je bil banket.

Vsi obsežni gostilniški prostori so bili do zadnjega kotička napolnjeni, in vrstile so se navdušene napitnice druga za drugo.

Prvi je pozdravil g. Jurij Šterk vse došle goste v imenu trga Vinice, nakar se je v imenu gostov zahvalil g. župnik iz Bosiljeva. Pripomnim tu, da je bilo pri slavlju navzočih 9 hrv. narod. duhovnikov in niti enega duhovnika iz Slovenije. Iz tega pač smelo sklepamo, da je naši duhovščini šola prokletstvo, učitelj pa rob brez časti in brez pravice do spoštovanja.

G. Franjo Lovšin, viniški nadučitelj, je napil hrvaški domovini, poudarjajoč, da zvestoba in ljubav Slovencev do Hrvatov ne promine in da je združenje Hrvatov in Slovencev na kulturnem polju prvi korak v boljšo bodočnost slovenskega in hrvaškega naroda.

Božidar Kukuljevič pl. Sakeinsky, potomec stare plemeni-taške rodovine, je pozdravil Slovence in napil sestri Sloveniji, poudarjajoč, da bodi vedno vsakemu geslo na težavnem potu, ki drži do edinstva: „Ne samo, kar veleva mu stau, kar more, to mož je storiti dolžan!“

G. Anton Kuder, c. kr. sod. pristav, napije brači hrv. „Zmaja“, primerjajoč s slavjem nebesne pojave tega dne ter akceptira ta „omen“ kot znak boljše bodočnosti.

G. E. pl. Laszowski se zahvali predgovorniku ter napije slov. in hrv. literarnim društvom. Naknadno izroči tudi pozdrav slovenske deputacije, mudeče se v Zagrebu, gg. dr. Vlad. Rav-niharja, dr. Fran. Ilešiča in dr. Lončarja.

Potem prečita g. F. Lovšin 74 došlih brzojavov, navdušeni pozdravov iz Hrvaške in Slovenije. Zraven brzojavov je prišlo tudi več pisem, dopisnic in razglednic.

Slovenija je bila pri tem slavlju prav častno zastopana, čeravno je slovenska duhovščina spala spanje abstinence.

Ko so se zbranemu občinstvu prečitali brzojavi, je povzel besedo g. E. pl. Laszowski, rekoč: „Da dokažemo, da hrvaški Zmaj ne živi od puhlih fraz, ampak od resnega dela, nazna-njam slavnemu občinstvu, da smo zamislili postaviti spomenik pok. Bernardu Tomšiču. Njegov grob je razoran in brez spome-nika. Pred enim tednom nas je zložila petorica „Zmajev“, zbranih v rojstni sobi Ivana in Ljudevita Tomšiča, vsoto 30 K ter sklenila, namesto nagrobnega spomenika, postaviti mu na hišo dela spominsko ploščo. (Občinstvo je pozdravilo to idejo z vzklikom: „Živi Zmaj!“)

G. kr. gim. profesor dr. Gruber je nato nabral še med občinstvom 25 K 8 h, tako da je nabranega denarja v ta na-men 55 K 8 h, s katero vsoto je zasigurana plošča B. Tomšiču. Klub braće hrv. „Zmaja“ pa je s tem dokazal z dejanjem, da sta Slovenec in Hrvat za vedno bratu brat.

Za ta požrtvovalni znak vzajemnosti se je zahvalil „Zmaju“ g. nadučitelj Franjo Lovšin, ki je predsednik odseka za nabavo

spominske plošče B. Tomšiču. Tako bo učitelj-trpin kot oče združen s svojima sinovoma učiteljema na hiši prosvete in ljudske omike.

Končno je napil g. dr. Sl. Krmavner hrv. in slov. učiteljstvu, zakar se mu je zahvalil g. J. Kirin, učitelj iz Zagreba. G. dr. Domac, katehet, pa se je zahvalil pripravljalnemu odseku tega slavja.

Oficelni del banketa je zaključil g. Franjo Lovšin, spominjajoč se velikana Josipa Juraja Strossmayerja kot največjega Jugoslavana in obenem vzor duhovnika z vzklikom: „Slava Strossmayerju!“

Navdušenost je vidoma rasla. Tu se je bratil Hrvat s Slo-vencem, tam Slovenka s Hrvatico, sredi sobe so pevali peveci hrv. in slovenske pesmi, tam v kotu stoji govornik in daje duška svojim domoljubnim čutom. Po prvi dvorani pa, glej, trde slovenske rame nosijo dičnega predsednika z rdečim trakom okolo vratu in na traku zlat zmaj z zelenimi krili, na glavi pa ima rdečo hrv. čepico z napisom: „Živela Hrvatska!“ Bil je g. Emilij pl. Laszowski.

To so vam bili prizori tako slikoviti, tako velečastni, polni ljubavi in bratske vzajemnosti, da se jih bo gotovo spominjal vsak še v poznih letih z največjim veseljem. Ali čas beži, in prišla je ura slovesa. Nemirno grebejo konji zunaj s kopiti, služabniki znašajo različno prtljago po dvorani, srčni objemi in zagrljaji, vse naznanja odhod milih bratov Hrvatov.

Iz množice se začuje: „Na most!“ In kakor roj čebel se je zbrala množica okolo duhovnika, ki je nosil hrv. zastavo. Pri tem pogledu se je zbudil v človeku nehote spomin na one davne čase, ko še ni bil izgovoril dr. Mahnič izdajskih besedi, da je narodnost od vruga, ampak ko je nosil hrv. duhovnik hrv. na-rodni prapor v boj „za krst častni i slobodu zlatnu“. Čast takim narodnim duhovnikom!

Na mostu je bil razstanek. G. župnik Viljem Georgis se je poslovil v imenu Hrvatov od nas Slovencev, poudarjajoč, da je najmilejši brat Hrvat brat Slovenec.

V imenu Slovencev pa se je poslovil g. Fr. Lovšin, ki so ga Hrvatje na hrvaški zemlji dvignili na svoje junaške rame, s katerih jim je se enkrat zaklical: „Živeli Hrvatje, živela bratska sloga!“ Poslavljal pa se je z nami vred tudi večerno solnce, ki je bilo priča bratske vzajemnosti.

Potihnili so urnebesni klici, in spet se razliva tihi mir po slikoviti viniški okolici. Iz tihega mira pa se oglašča iz radostne duše veličastna pesem: „Slovenac i Hrvat — za uvek bratu brat!“

Tihozor.

Opomba: Dr. Velimir Deželić je napisal brošuro „Dva brata Ivan in Ljudevit Tomšić. — Književno povjestni prikaz.“ Hrv. „Zmaj“ je razdelil te brošure več sto komadov zastonj med udeležnike slavnosti.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ je poslalo vsem „Zavezinim“ društvom sledečo okrožnico:

Slavno društvo!

Na povabilo predsedništva „Nemške avstr. učiteljske zveze“ — des „Deutsch-oesterr. Lehrerbundes“ — so se zbrali dne 12. maja 1907 na Dunaju zaupniki vsega avstrijskega učiteljstva brez ozira na narodnost ter so sklenili započeti in izvesti veliko skupno akcijo glede izboljšanja učiteljskih plač. Pri tej akciji naj sodeluje vse organizirano učiteljstvo avstrijskega cesarstva na sledeči način:

1. V času od 16. do 22. junija 1907 naj zborujejo vsa okrajna učiteljska društva v cesarstvu. Na dnevni red teh zbo-

rovanj naj se postavi edina točka: „Razprava o regulaciji učiteljskih plač“. Sprejmo naj soglasno sledečo resolucijo:

„Učiteljsko društvo za . . . . . šolski okraj je pri svojem zborovanju dne . . . junija 1907 soglasno sprejelo sledečo resolucijo:

Učiteljsko društvo za . . . . . šolski okraj zahteva, naj se § 55. držav. šolskega zakona izpopolni s sledečim dostavkom: Najmanjša plača pa naj bo ona, ki jo dobivajo po vsakokratnih zakonitih določbah c. kr. uradniki štirih najnižjih plačilnih razredov.

Da pa morejo deželni zakonodajni zastopi izvesti to regulacijo, pričakuje učiteljstvo prav zanesljivo, da bo država prispevala v saniranje deželnih financ v ta namen“.

2. Dne 26. ali 27. junija t. l. se zbera na Dunaju izvoljeni zastopniki vseh učiteljskih društev v Avstriji. Tudi na tem zborovanju bo na dnevnem redu ena in edina točka: „Razprava o regulaciji učiteljskih plač“. Tudi tu se bo sprejela gornja resolucija. Govoril bo o tem predmetu vsake narodnosti en učitelj. Na zborovanje se povabijo vsi šoli in učiteljstvu naklonjeni državni poslanci. Na to zborovanje naj izvoli in pošlje na Dunaj vsako okrajno učiteljsko društvo v Avstriji po enega zastopnika.

3. Na Dunaju zbrani zastopniki pošljejo deputacijo k naučnemu in finančnemu ministru.

Neobhodno potrebno je, da sodeluje pri tej započeti važni akciji tudi vse organizirano slovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo. Zaostati nikakor ne smemo za učiteljstvom drugih narodnosti v Avstriji, za Čehi, Poljaki, Rusini, Italijani. Zato Vas prosim, cenjeni gospod predsednik, podpisano vodstvo, da nemudoma skličete občni zbor svojega društva z zgoraj označenim dnevnim redom, določite poročevalca in zbor naj sprejme gornjo resolucijo. To resolucijo spišite potem na polo papirja, podpisite jo predsednik, njegov namestnik in tajnik, pritisnite društveno štampiljo ter jo pošljite podpisanemu vodstvu, ki skupno pošlje vse resolucije „Zavezinih društev“ predsedništvu „Nemške avstr. učiteljske zveze“. Te spisane resolucije bodo kot priloga v vlogi za državni zbor.

Pri zborovanju izvolite tudi zastopnika-delegata, ki bo zastopal Vaše društvo pri zborovanju društvenih zastopnikov iz vsega cesarstva na Dunaju. Ime in bivališče izvoljenega delegata blagovolite takoj po izvolitvi sporočiti podpisanemu vodstvu, da mu pošlje poverljivo pismo, s katerim se mu bo treba izkazati pri zborovanju društvenih zastopnikov na Dunaju. Ali bo to zborovanje 26. ali 27. junija, in kraj, kjer se bo zborovalo na Dunaju, se naznani pozneje.

Prosim Vas, velečenjeni gospod predsednik, da delujete z vso vnemo na to, da se Vaše društvo prav zanesljivo udeleži in sodeluje pri tej akciji, saj se gre za naše najvitalnejše interese. Skličite torej občni zbor, sprejmite resolucijo, izvolite delegata za Dunaj, ki se mora udeležiti zborovanja zastopnikov na Dunaju.

Izvoljenemu zastopniku bo treba povrniti potne stroške in mu dati diete iz društvene blagajne. Če bi pa društvena blagajna ne zmogla tega, zbira naj se med učiteljstvom; vsak kolega in koleginja bo rad daroval nekoliko v ta namen.

Ime izvoljenega zastopnika moram naznani predsedništvu „Nemške avstr. učiteljske zveze“ zadnji čas **23. junija t. l.** in do istega časa moram imeti v rokah tudi podpisano resolucijo.

Pripomnimo še, da bodo razprave pri zborovanju zastopnikov na Dunaju iz praktičnih ozirov nemške.

Poročilo o zborovanju pošljite tudi v „Učit. Tov.“; resolucije ni treba navesti doslovno.

S koligijalnim pozdravom

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“,

Predsednik:

L. Jelenc.

Tajnik:

Drag. Češnik.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo zborovalo v četrtek, dne 13. junija t. l. ob osmih zvečer v hotelu „Južni kolodvor“ (Seidl) s tem-le vzporedom:

1. Razprava o regulaciji učiteljskih plač. Poročevalec tov. L. Jelenc.

2. Volitev zastopnika-delegata, ki bo zastopal društvo pri zborovanju društvenih zastopnikov iz vsega cesarstva na Dunaju.

3. Volitev delegatov za glavno skupščino „Zaveze“ v Radovljici.

4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj zboruje dne 13. t. m. v Ribnici. Vzpored dobi vsaka šola pravočasno.

Učiteljsko društvo za radovljiški okraj zboruje v četrtek dne 13. junija t. l. popoldne ob 3. uri v šolskem poslopju v Lescah. Dnevni red: 1. Občni zbor društva z navadnim vzporedom. 2. Predavanje g. učitelja J. Šege „O pomenu roditeljskih večerov“. 3. Volitev delegatov za glavno skupščino „Zaveze“. 4. Raznoterosti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj priredi v četrtek, 13. junija t. l., ob 3. uri popoldne izredni občni zbor na Razdrtem. Dnevni red: „Razprava o regulaciji učiteljskih plač“. Ker je točka dnevnega reda jako važna in nujna, zato prosi odbor, da se prav gotovo vse cenjene članice in vsi člani udeležijo tega izrednega občnega zbora. Torej vsi na krov!
Odbor.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je zborovalo dne 16. maja popoldne ob treh v Podbrezjah.

Predsednik Fran Luznar presrečno pozdravi navzoče, ki so se udeležili tega zborovanja v izredno lepem številu. Vseh zborovalcev je bilo 31. Omenja žalostno naše gmotno stališče ter navdušuje prisotne k vztrajnemu delu. Imenoma pozdravlja gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Ferdinanda Kallingerja ter gospoda c. kr. gimnazijskega profesorja Maksa Pirnata. S toplimi besedami se poslovi od tovariša Andreja Rapéta, ki se preseli z novim šolskim letom v Ljubljano, podarjajoč, da je bil ves čas odličen član učiteljskega društva ter svoječasno marljiv društveni tajnik. Spominja pa se tudi umrlega gosp. nadučitelja Fr. Pápe ter knjigotržca gosp. Karla Floriana, ki je bil ves čas podporni član društva ter vnet zagovornik učiteljstva.

Tajnik Vilibald Rus poroča obširno o društvenem delovanju v preteklem letu. Društveniki so se sešli v dveh zborovanjih, odbor pa je imel štiri seje. V odboru so bili: predsednik Fr. Luznar, podpredsednik A. Kmet, tajnik V. Rus, bagajničarka Janja Miklavčičeva, odborniki pa Ida Mallyjeva, Fr. Ivanc in H. Paternost. Pri zborovanjih so bila tri temeljita predavanja. Na odborov sklep, da se smatrajo samo tisti tovariši za resne kandidate za zastopništvo v okrajni šolski svet, ki zglase pri društvu svoje kandidature, se priglasi pri lanskem občnem zboru tovariša A. Kmet in Fr. Luznar. Uspeh je bil popoln: na dan uradne skupščine sta bila oba priglasi kandidata izvoljena soglasno kot zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet. Dne 4. julija l. leta zjutraj ob 1/2 9. uri je odkrilo društvo tovarišu Josipu Petkovšek v Velesovem nagrobnem spomenik. Peveci so zapeli dve žalostinki, tovariš A. Rapé iz Smedlnika pa se je spominjal v vznesenih besedah njegovega življenja in delovanja. Društvo je nadalje oskrbelo primeren nagrobek pri Žumrovem spomeniku na kranjskem pokopališču, za prekup pokopališnega prostora pa je opozorilo rajnkega sorodnike. Pokojni učitelj Josip Traven je volil društvu 5695 K 44 h, od katere vsote ostane društvu okroglih 5000 K kot glavica. Društvo uživa od tega seveda samo vsakoletne obresti. Ob odkritju njegovega nagrobnega spomenika, dne 1. nov. l. leta na starem ljubljanskem pokopališču, je bilo društvo mnogobrojno zastopano. Na razpis deželnega učiteljskega društva je poslal odbor v glavni odbor za izboljšanje naših plač predsednika in odbornika Fr. Ivanca. Društvo je pristopilo k učiteljskemu tiskovnemu društvu z enim deležem. Deželno „Slovensko učit. društvo v Ljubljani“ je bilo glede odborove želje, tikajoče se posebnih ur, iz taktičnih razlogov drugačnega mnenja.

Blagajničarka tovarišica Janja Miklavčičeva poroča o društvenem imetju. Izdatkov je bilo to leto 160 28 K, dohodkov pa le 108 K. Ker pa ima društvo hranilno knjižico, ostane vendar prebitka 183 K 91 h. Tajnikovo in blagajničarke poročilo je bilo odobruje sprejeto.

Določi se, da se smatra za pravega člana samo isti, ki plača vsakoletno društvenino v določenem času, najkasneje pa na dan uradne skupščine.

Pregledovalcem računov se izvolita z vzklikom tovariša Josip Lapajne in Fran Rojina.

Delegatom k glavni skupščini „Zaveze“ se izvolijo: Janja Miklavčičeva, Ana Petrovičičeva, Karel Završnik, Karel Mahkota in Vilibald Rus.

Tovariš Fr. Krmelj predlaga, naj se podeli popolno zupanje dosedanjemu odboru s tem, da se ga voli iznova. Sprejeto.

Glavna privlačna točka tega zborovanja je bilo predavanje gospoda profesorja Maksa Pirnata. Naslov predavanju je bil: „Uporaba črtic iz življenja naših pesnikov in pisateljev pri jezikovnem pouku“. Gospod predavatelj je podal jasno sliko, kako naj postopa učitelj pri jezikovnem pouku, da zbudi zanimanje za pesnika ali pisatelja, ki je sestavil obravnavajoči berilni sestavek. Podado naj se črtice, če le mogoče, iz njegove mladostne dobe. Ako pa je učitelj v pomanjkanju teh, tedaj naj mu služijo geografične in kulturnohistorične skice, naslanjajoče se na njegov rojstveni kraj, ali vsaj na kraj njegovega delovanja. Pouk naj se poživi tudi s tem, da se spominja učitelj znamenitih slovstvenikov, ki so živeli tamkaj. Z malo galerijo slik naših zasluženih mož bi se morala ponašati sleherna ljudska šola. Založnikov in umetnikov, ki bi bili pripravljeni to preskrbeti, nam ne manjka. Le na ta način se ohrani interes za predmet kot tak in za dotičnega pisatelja še posebej. Lokalne, osobite narodne zgodovine ne smemo pogrešati že v ljudski šole ne. Pri pouku naj se uporabljajo dobre slike. Umestno bi bilo, da bi imele naše nove ljudskošolske čitanke vsaj oddelek z naslovom: Črtice iz življenja naših znamenitih Slovencev.

Nato se je vnela živahna debata, v katero sta posegla tovariša Fr. Krmelj in Fr. Rojina, ter okrajni šol. nadzornik. Tajnik prosi poročevalca, naj priobči svoje skrbno sestavljeno in nad vse zanimivo predavanje v „Popotniku“; zakaj le tako je mogoče, da se pritegne k zbiranju v to potrebnih anekdot vse slovensko učiteljsstvo, ki se zanima za jezikovni pouk. Odboru se naroči, da v družbi z gospodom referentom resno misli na oživotvorjenje enake zbirke slik in anekdot naših slovstvenikov. Predsednik se mu iskreno zahvali za izboren elaborat.

Članarina znaša tudi vbodoče samo 2 K. Občni zbor se ni mogel ogreti za predlog tovariša A. Grmeka iz Trsta, ki je predlagal na lanskem občnem zboru „Zaveze“, da bi se naj zvišala članarina na 10 K, za kar bi dobival vsak član zastoj „Učiteljskega Tovariša“.

Ker ima učiteljsko društvo kranjskega okraja zaradi J. Travnove zapsuščine vsako leto stalnih dohodkov najmanj 200 K, zato se za letos določi, da se razpiše kot podpora 100 K, ki se da v svrhu šolanja kaki učiteljski siroti, ali v pomanjkanju teh najpotrebnejšemu prosilecu, ki pa mora biti rodovinski član učitelja, službujočega v kranjskem okraju. Ta sklep se odobri s pripombo, da se da enak predlog na glasovanje vsako leto na dan občnega zбора.

Tajnik predlaga, ker bo vsakoletni prebitek spričo te zapsuščine precejšen, naj se preskrbi odbornikom, ki se morajo udeleževati sej in zborovanj, prosta voznina. Sprejeto.

O regulaciji učiteljskih plač poroča obširno tovariš Fr. Ivanc. Ko dojde od „Zaveze“ tozadveni prepis resolucije, ki so jo akceptirali te dni na Dunaju soglasno vsi predsedniki avstrijskih učiteljskih zvez, izvoli odbor iz srede člana, ki naj zastopa društvo v glavnem odboru na Dunaju.

Važnejši predlogi, ki se nameravajo staviti od strani članov, naj se zglase odboru vsaj 14 dni pred občnim zborom.

Končno se sklene, da bodi novega odbora prva naloga, da se sestavi natančna kronika o vsem dosedanjem društvenem delovanju.

Štajersko.

Savinsko učiteljsko društvo zboruje dne 20. rožnika ob 2. uri popoldne na Gomilskem. Dnevni red: Regulacija učiteljskih plač. Poročevalec tovariš Vrabl. Vsi udje se morajo udeležiti zborovanja. R. Vrabl, t. č. predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo vabi svoje člane na izvanredni občni zbor, ki se vrši v četrtek, 20. t. m., v Ormožu. Na dnevnem redu je: „Razprava o regulaciji učiteljskih plač“.

Začetek zborovanja ob 1/2 11. uri. Zaraditega prevažnega predmeta se je nameravani izlet v Vuzmetince opustil.

Jos. Rajšp, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 13. junija 1907, ob 1/2 11. uri. Ob 10. uri seja društvenega odbora. Dnevni red le ena važna zadeva, ki je o nji treba društvenega sklepa. Polnoštevilna udeležba potrebna. Za odbor: Avgustin Požegar, načelnik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 13. junija t. l., ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo predsednika o zborovanju „Lehrerbunda“ v Gradcu. 4. Vprašanja za letošnjo uradno skupščino, (o referatu a) govori tov. Strelec, o referatu b) poročata Šerona in Milčinski). 5. Poročilo zastopnika gosp. Šorna v okrajnem šolskem svetu o svojem delovanju. 6. Slučajnosti. Dragi društveniki! Ker je dnevni red jako zanimiv in obširen ter se bo tudi pobirala društvenina, pridite gotovo in pravočasno vsi k zborovanju. Žiher, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za laški okraj ima redni občni zbor v soboto, dne 15. junija t. l. ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju na Zidanem mostu. Na dnevnem redu je nujna zadeva, in sicer edina točka: „Razprava o regulaciji učiteljskih plač.“ Na veselo snidenje! Predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 13. t. m., v Gornjem gradu ob 1/2 11. uri. Vzpored: 1. Na. govor predsednikov. 2. Zapisnik, dopisi in poročilo o shodu v Gradcu. 3. Razprava o regulaciji učiteljskih plač in shod učiteljsstva na Dunaju. 4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih. 5. Volitev delegatov za „Zavezo“. 6. Slučajnosti. Po zborovanju je v gostilnici g. Šarba banket v proslavo 30 letnice učiteljevanja tovariša Kelca in 25 letnice učiteljevanja tovariša Kocbeka. Glede banketa vsakdo dobro došel, pač pa je zanesljivo javiti vsaj dva dni prej tovarišici gospici Schwarz Juliji v Gornjem gradu.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, 16. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v Konjicah. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Razprava o regulaciji učiteljskih plač. (Glej članek „Boj za kruh“ v 21. številu „Učit. Tov.“) Poročevalec: predsednik. 4. Razmotrivanje konferenčnih tem. Referenti tovariši: Časl. Jurko, Žgajner. 5. Poročilo delegata o zborovanju štajerskega „Lehrerbunda“. 6. Volitev: a) treh odposlancev za letošnjo glavno skupščino „Zaveze“, b) enega delegata za zborovanje društvenih zastopnikov iz vse Avstrije na Dunaju. 7. Sklepni razgovor v zadevi Malenškovega spomenika in izleta v Savinske planine. 8. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi

Brumen, predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj sklicuje na dan 22. junija o priliki uradne konference izvanredni občni zbor, ki se vrši ob 7. uri zjutraj v sobi 5. razreda na Vidmu. Na dnevnem redu je edina točka: „Regulacija učiteljskih plač“. Resolucija, ki se bo v tej zadevi sprejela, se odpošlje še tisti dan „Zavezi“. Voliti bo treba tudi enega delegata, ki bo zastopal društvo pri tozadavnem shodu na Dunaju.

Cenjene društvenike in cenjene društvenice se tem potom nujno prosijo, da se zberejo v polnem številu točno ob določeni uri, ker se prične ob 8. uri uradna skupščina. Tovariši in tovarišice, vsi na krov! Le v združenju je moč! Odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 16. junija t. l. ob 2. uri popoldne v Kozjem po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Razprava o regulaciji učiteljskih plač. 3. Slučajnosti. Zaradi velike važnosti druge točke vzporedja pričakuje polnoštevilne udeležbe. Germovšek, t. č. predsednik.

Opomba: Meseca julija t. l. ne bo zborovanja.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo 12. maja t. l. v Konjicah. Prišla sta k zborovanju g. ravnatelj Schreiner in g. prof. Koprivnik iz Maribora.

Gospod ravnatelj je zborovalcem podal v živih besedah razpravo „Analiza otroška“ ter med drugim omenil, da ga jako veseli, ako mu je dana prilika razmotrivati pedagoška vprašanja v učiteljskih društvih, zakaj kot pospešitelj namenov „Šolske Matice“ je vedno blage volje ustreči „Šolski Matici“, kakor učiteljsstvu sploh. „Šolska Matica“ se je tudi iz razlogov osno-

vala, vzpodbujati učiteljstvo, pospeševati pouk in vobče poučevanje.

Nadalje omenja gospod podavatelj Bombosovega gosta, ki poje vedno svojo najljubšo pesem o hrastu, pred katerim stoje različni interesenti z različnimi željami, t. j. vsak vidi nekaj svojega; zunanjim vtiskom doda naša duša nekaj svojega, vsak čuti po svoje in vsak drugače. V šoli ima skoraj vsak šolar o enih in istih pojavih druge predstave. Učitelj si naj vedno predoči, kaj bo učenec mislil, čutil, ne, kaj učitelj misli in čuti, naj ne pozabi na zvezo predstav, kakor pravi Goethe: „Es ist mit der Gedankenfabrik wie mit einem Webemeisterstück.“ Duševnemu obzorju otroškemu se je treba prilagoditi, le takrat se bodo novi pojmi, vtiski in predstave združile s starimi, že v duši otroški utrjenimi predstavami, ki se priklopijo ter tvarjajo novo skupino, oziroma celoto predstav.

Gospod ravnatelj izrazi tudi prošnjo, da bi učiteljstvo tega okraja opazovalo in zabeleževalo kolikost in kakovost enih in istih pojmov, ki jih prineso učenci s seboj v šolsko dobo, ter bi mu naj to poročalo.

H koncu poudarja gospod predavatelj veliko vrednost in važnost formalnih stopenj, proti katerim se je začela v zadnjem času neka protiakcija.

Navzoče učiteljstvo je sledilo z velikim zanimanjem in veseljem poučljivim besedam gospoda poročevalca ter končno z navdušenostjo javilo, da se popolnoma strinja z njegovimi nazori glede formalnih stopenj.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo ob jako obilni udeležbi 9. dne maja v Celju. Tovariš predsednik je pozdravil navzoče, posebej še c. kr. šol. nadzornika g. Josipa Šupaneka, tovariša g. I. Kramarja iz Vranskega, gostinji gospodični Matildo in Stefko Lekerjevo iz Slivnice ter novo udinjo gdč. Klemenčičevo iz Šmartna v R. d. Nekaj tovarišev je opravičilo svojo odsotnost.

Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika z dne 19. marca omenja predsednik, da je „Domovina“ reagirala na članek v društvenem poročilu, v katerem se je razpravljalo, oziroma se na neki prejšnji članek omenjenega lista, o narodni zavednosti slovenskega učiteljstva. Pribiti je treba, da je učiteljstvo vedno prenašalo pošteno kritiko, saj je naše delo itak vedno kritizirano, a da s tako kritiko, ki jo prinaša „Domov.“, učiteljstvo ni zadovoljno, je ob sebi umljivo. Zato predsednik absolutno vztraja pri svoji izjavi, izrečeni pri zadnjem društvenem sestanku, in se spusti le tedaj v stvarno polemiko, kadar se bo dotični pisec razkrinkal. „Lehrerbundovega“ zborovanja v Gradcu, pri katerem je bilo več važnih točk na dnevnem redu, sta se udeležila tov. Fr. Krajnc in Fr. Voglar. — Pri zborovanju učiteljskega društva za laški okraj je bilo pet, na izletu učiteljskih društev v Poljčanah pa deset članov našega društva. — „Učiteljsko društvo za laški okraj“ je prosilo, da bi se naše društvo imenovalo odslej le „Učit. društvo za celjski okraj“, kar se vzame na znanje. Odbor je potrebno ukrenil.

Pri sestanku učiteljstva v Poljčanah se je med drugimi velevažnimi točkami, ki so bile objavljene v 19. št. „Tovariševi“, tudi sklenilo delovati na to, da se v vsakem društvu izcimi akcijski odsek, čigar člani bi delovali med narodom s predavanji; na ta način bi prišlo učiteljstvo še v ožjo dotiko z narodom. Poveril se je takoj eden tovarišev, ki je že pred leti pri društvu stavil popolnoma enak nasvet, da pri prihodnjem zborovanju razloži svoje misli glede delovanja akcijskega odseka. Ker se je že tov. Pesek iz ptujskega okraja baval uatančneje s tem vprašanjem, bo stopil tov. predsednik v razgovor z omenjenim gospodom tovarišem.

Za glavno zborovanje „Zaveze“ v Radovljici so se določili sledeči delegati: tov. gdč. Bogdana Žižek, gdč. Hinterlechner in gdč. Gajšek, gg. Žager Josip, Srečko Exl in Stante; delegat-namestniki pa so: tov. gg. Čulek, Kranjc in Logar.

Eden tovarišev je bil mnenja, da smo tov. Gangla žalili z izjavo glede potrebne ukrenitve z ozirom na uredništvo „Tovarišev“ in mu radi tega naj damo zadoščenje. Kot pameten, izobražen mož gospod Gangl sam izprevidi, da ga naše društvo ni hotelo v nobenem oziru žaliti, kar se je vendar dobro razvidelo iz zadnjega društvenega poročila.

Nato je imel tovariš Kveder jako aktualno predavanje, glaseče se: „Kaj je sedaj osobita naša dolžnost?“ To izborno

predavanje tovariša Kvedra želimo kmalu čitati v „Tovarišu“. Omenjeni referat pride pri prihodnjem zborovanju v razgovor.

Prihodnje zborovanje se vrši prvo nedeljo meseca julija.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo dne 9. majnika t. l. v Kozjem ob precej povoljni udeležbi. Navzočih je bilo 21 članov in 2 gosta. Po predsednikovem pozdravu in po odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja z dne 20. prosinca t. l. se je učiteljstvo pesvetovalo o „Zavezinih“ dopisih, in sicer a) o onem glede pristopa k učiteljskem tiskovnemu društvu in b) o onem glede naročitve „Učit. Tovariša“. Ad a) Društvo pristopi z enim deležem k „Učit. tisk. društvu“. V to svrhu se članarina za letošnje leto primerno zviša. Potrebna vsota se nabere do koncu t. l.

Ad b). Društvo pritrdi sklepu „Brežiško-sevniškega učit. društva“, da naj namreč društveni blagajnik pobira naročnino „Učit. Tov.“ pri društenikih, ter jo skupno pošilja upravništvu tega lista. Tako se bo vedelo, kdo je naročnik, kdo ne.

Tu bi samo pripomnil, da je slehnega učitelja in učiteljice dolžnost, podpirati list, ki se tako krepko in neustraheno bori za interese našega stanu.

Nato je bil razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih. Poročilo o temi „Metodiki novodobnega spisnega pouka, njih nauk in praktična poraba istega“ je moralo izostati, ker poročevalca tov. Pulka ni bilo pri zborovanju. Poročala nam pa je tovarišica Pressl o temi: „Kako naj goji učitelj za vzgojne uspehe prepotrebni stik šole z domom s posebnim ozirom na tozadevne določbe dokončnega učen. reda“, Tov. Lovrec pa o oni: „Naj se nerazdeljen pouk v naših šolah uvede ali ne.“ Predsednik se obema zahvali za temeljiti poročili.

Med slučajnostmi se sprejme enoglasno predlog, naj se obrne društvo do založnika šolskih zvezkov g. Antona Umka v Brežicah s prošnjo, da blagovoli po zgledu tvrdke M. Grubauerjevi sinovi v Lincu od izkupička šolskih zvezkov nakloniti društvu za zgradbo učit. konvikta v Ljubljani vsako leto primeren znesek. Ko bi pa prošnja ostala brezuspešna, bi bilo učiteljstvo prisiljeno izvajati konsekvence. Ker so Umkovi zvezki uvedeni na vseh šolah brežiškega političnega okraja, bi bilo morda umestno, da se obrne do g. založnika s podrobno prošnjo tudi „Brežiško-sevniško učiteljsko društvo.“*)

Prihodnje zborovanje bo prvo nedeljo meseca julija t. l. Takrat pa le pridite vsi, tudi oni, ki ste to pot iz kateregakoli vzroka ostali doma. Na veselo snidenje torej!

Učiteljsko društvo za laški okraj. Prekrasni pomladanski dan 26. majnika t. l. je zbral 36 članov „Laškega učit. društva“ z dragimi gosti iz Celja, Laškega trga in sosednega Zagorja v novem šolskem poslopju Trbovlje-Vode.

Izbrano petje „Planinske rože“ in „Slov. in Hrvat“ je navdušilo zborovalce ter jih prilagodilo primernemu duševnemu razpoloženju.

Iz prečitanega zapisnika smo povzeli, da je društvo dne 14. aprila zborovalo z udeležbo 42 članov na Laškem. Ob tej priliki je razpravljajal tov. Jurko B. aktualno vprašanje: „Zakaj in kako naj ljudska šola vzgojuje mladino v narodnosti“ s posebnim uspehom. Zaraditega se mu je naročilo, da pošlje referat „Popotniku“ in „Domovini“.

Pri točki „Društvene zadeve“ se javijo delegati k „Zavezinemu“ zborovanju, ki se letos vrši v Radovljici.

Odloči se sedmorica tovarišev; A. Gnus, M. Roš, G. Vođušek ml., A. Moll, J. Sorčan, R. Plavšak, A. Kuhar, in trojica namestnikov v gospicah A. Lapornik, Umberger in I. Logar.

Nato poroča tovariš-načelnik g. A. Gnus podrobno poročilo o v Gradcu dne 9. maja t. l. se vršečem zborovanju „Študentskega Lehrerbunda“, slično onemu, kakor ga poznamo iz „Učit. Tov.“

Potem je prišlo v razgovor vestno razpravljanje o zanimivem vprašanju: „Kako naj družina podpira učiteljevo delovanje v šoli.“ Podavatelj je žel zasluzeno priznanje.

Zaradi pretežne važnosti navajamo tukaj nekaj glavnih misli iz Jurkovega referata:

*) Ali bi ne bilo umestno, da bi take tvrdke, ki žive tudi od podpore učiteljstva, objavljale svoje oglase v našem listu? Takih tvrdk je dosti. Vedno pravijo: „Podpirajte nas!“, a pozabljajo, da je tudi učiteljstvo opravičeno do enakega vzklia. Takim je treba povedati, da se bo učiteljstvo odslej oziralo samo na one tvrdke, ki objavljajo oglase v našem listu. Kakor drugi nam, tako mi drugim! Uredn.

1. Šola naj rešuje svojo poglavitno nalogo v sporazumju z drugimi činitelji vzgoje, kakor z domačo hišo, s cerkvijo in oblastjo občine, glavarstva, dežele in države.

2. Uvažujoč naravno potrebo, naj prireja učiteljstvo roditeljske večere, da stopi z domačo hišo v tesen stik, da seznanja roditelje z obveznim šolskim učnim redom, da lahko opozarja roditelje na premnoge vplivne stranske vzgojitelje, ki so:

a) Podedovanje slabih lastnosti (kleptomanija, piromanija, pohlepnost, pohotnost, opojnost itd.).

b) Usodno gmotno razmerje roditeljev (uboštvo, imovitost).

c) Poklic in duševni nivo roditeljev (kmet, rokodelc, uradnik).

č) Bližnja okolica gojenčeva (posli, sosedovi otroci).

d) Kraj (mesto, trg, vas, samotno gorsko selo).

e) Navade in običaji tamošnjega kraja (vasovanje, bedenje, romanje).

f) Slučajni izraziti dogodki v rani mladosti učenčevi (smrt, strah, požar, posledice težke bolezni).

g) Mačehna, oziroma tuja odgoja (po občini, sorodnikih, zanemarjenost)

h) Slabi spisi, slabi zgledi, slaba tovarišija.

3.) Roditelji podpirajo šolo:

a) ako vadijo otroke na brezpogojno pokorščino in poslušnost že rani mladosti,

b) ako so šoli in učiteljstvu prijazni in spoštljivi,

c) ako ne razvajajo otrok,

č) ako ne trpe potepanja,

d) ako so sramežljivi v govoru in vedenju,

e) ako ne jemljejo otrok s seboj na pohujšljiva mesta (gostilnice, sejmove, božja pota, spolovljenja domačih živali itd.),

f) ne pripuste otrok mladoodraščeni družbi (pri teritvi, otrgavanju korenja, kožuhanju koruze, mletvi prosa, ribanju zelja, repe, košnji, kuhanju žganja, mlačvi itd.),

g) ako ne puste otrok skupaj spati,

h) ako vestno nadzorujejo pastirje,

i) ako pazljivo zasledujejo vsak duševni pokret otroka,

j) ako ne poslušajo šoli neprijaznih elementov, nego poverijo zraven otrok učiteljstvu tudi svojo popolno zaupanje!

Med nasveti se je sprejel predlog, da dne 9. junija posetimo kar mogoče mnogoštevilno društveno zborovanje učiteljev celjske okolice.

Domače prihodnje zborovanje pa se vrši šele dne 10. novembra t. l. v Zidanem mostu.

Gospodu načelniku tov. A. Gnusu se izrazi iskrena zahvala na toli požrtvovalnem trudu vzornega vodstva z gromovitimi živioklici. V njem imamo res vrlo moč, ljubeznivega tovariša, izkušnega svetovalca.

Nato so nas sprejeli gostoljubni prostori ljubeznivoslužnega gospoda Dolničarja, ki je z znano virtuoznostjo prav imenitno poskrbel za naše telesne potrebe.

Med dovršeno uspelim prijateljskim sestankom so se menjavali navdušeni nagovori na stanovsko zavednost z umetniško proizvajanimi točkami domačega kvinteta na lok in petjem v zboru kakor solospevi.

Zal, da je tako hitro došel čas razstanka. Iskri konjiči gostilničarja g. Dolničarja so nas bliskovito naglo, in sicer gratis — za kar se posebej zahvaljujemo — odpeljali na vlak. Pogrešali nismo, a želeli bi bili tovarišev iz Zagorja.

Goriško.

Tolminsko učit. društvo ima izredno zborovanje dne 16. junija t. l. ob 2. popoldne v ljudski šoli v Tolminu.

Dnevni red: Razprava o regulaciji učiteljskih plač. Tovariši, tovarišice! Na poziv zaupnikov iz vsega cesarstva zboruje od 16. do 22. t. m. vse organizovano učiteljstvo iz vse Avstrije, da doseže stanu in delu primerno, pošteno plačilo. Vsako učiteljsko društvo izvoli delegata za zborovanje na Dunaju 26. ali 27. t. m. Niti mi ne smemo zaostati — toraj vsi na zborovanje!

O d b o r.

Občni zbor, napovedan na dan konference, se bode vseeno vršil po napovedanem vzporedju.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Štev. 5. prinaša to-le vsebino: 1. Rudolf Horvat: O vzgoji v predšolski dobi. (II. O pijančevanju. III. Slepa materinska ljubezen.) — 2. Domači zdravnik. Dr. Bogdan Derč: O boleznih v prebavilih dojenčkov. — 3. Listek. Andrej Rapè: Med gorami. — 4. Dopisi. — 5. Drobtine. — „Domače ognjišče“ čimbolj kaže, da se zaveda svoje prevažne naloge. Širite in priporočajte ta list! To je naša naloga in naša dolžnost!

Zvonček ima v svoji 6. letošnji številki to izbrano in bogato vsebino: 1. Sirota na polju. E. Gangl Pesem. — 2. V sanjah in resnici. Ivo Trošt. Povest s podobo v barvotisku. — 3. Spoštuj prirodu! Lud. Potočnik. Povest. — 4. Kresnica. Avguštín Šabec. Poučni spis. — 5. Čuden gost. Podoba v barvotisku. — 6. Podlesna veterica. Avguštín Šabec. Poučni spis. — 7. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 8. Po črešnje! Podoba v barvotisku. — 9. Zgode in nezgode. Iv. Kiferle. Povest. — 10. Kako je zajec narukil lisico. Fran Mrmolja. Basen. — 11. Kdor išče — najde! Podoba. — 12. Pouk in zabava. Kozel. Senčna podoba. — Drevesa brez žuzelk. — Desettisoč let stare ribe. — Besedna uganka. Fr. Rojec. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doro-poljskega.

Johannes Frischauf: Zum Geschick meiner Broschüre „Der Alpinist und Geograph Eduard Richter“. Laibach 1907. Verlag von L. Schwentner. — Str. 26. Cena: 60 h, po pošti 65 h. — Kakor smo prvo brošuro slovečega alpinista in geografa, tudi Slovencem dobro znanega Frischaufa, najtopleje priporočali, tako priporočamo tudi to delo, ki izpričuje strokovnjaško temeljitost pisateljevo ter kaže obenem v jasni luči kulturno naziranje nekaterih — Nemcev.

Politiški pregled.

* **Cesar in državnozbornske volitve.** „Lidove Noviny“ poročajo z Dunaja, da je bil cesar presenečen o velikem številu izvoljenih socialističkih poslancev. — Ministrski predsednik baron Beck je cesarju zatrjeval, da je zmaga socialistov le posledica razpora med meščanskimi strankami in agrarci in da ni število glasov, ki so jih dobili socialisti, nikak dokaz, da prevladuje med prebivalstvom socialističsko mišljenje. Minister je potem zagotovil cesarju, da ne bodo socialisti delali težav ne pri glasovanju o proračunu ne pri glasovanju o rekrutnem kontingentu. Poudarjal je, da bo imela nova zbornica konservativen značaj. Vzlic temu je ministrski predsednik stavil svojo službo na razpolago kroni. Cesar se je zadovoljil s pojasnili ter ni sprejel Beckove demisije.

* **Prva seja novega drž. zbora.** Z Dunaja javljajo, da bo državni zbor sklican na dan 25. junija.

* **Deželnozbornske volitve na Goriškem.** Komaj so končale burne volitve za državni zbor in že se pripravljajo volitelji strank za volitve v deželni zbor, ki bodo jeseni. Kakor znano, je dežel. zbor sprejel v zadnjem zasedanju novi pokvečeni volilni red, po katerem bi se poleg virilnega glasu knezonadškofa volilo namesto dosedanjih 21 poslancev, 29. Šest novih poslancev bi volila takoimenovana peta kurija in kmetiškim občinam sta se dodala 2 poslanca, eden slovenskim, eden laškim. Akopram imajo Slovenci dvetretjinsko večino v deželi, bi po novem volilnem redu imeli vendar Italijani večino v deželnem zboru, kakor do sedaj, kar bi bila vnebovpjoča krivica. — Vse slovenske občine so poslale zaradi tega proteste na vlado, zahtevaje proporcionalno število poslancev po številu prebivalstva. Deželni odbor je sicer poslal načrt zakona za novi volilni red v potrditev, a kakor se čuje iz dobro informiranih krogov, vlada tega zakona ne predloži cesarju v sankeijo. Meseca oktobra se bodo vršile volitve v deželni zbor še po starem volilniku.

* **Nižeavstrijski deželni zbor proti društvu „Svobodna šola“.** V seji nižeavstrijskega deželnega zbora so poslanci Bächle in tovariši urgirali odgovor na interpelacijo od 3. januarja 1907., v kateri se vprašuje, hoče li namestnik ukreniti potrebno, da se prepreči agitacija društva „Svobodna šola“, ki ovira delovanje šolskih oblastnij; nadalje naj se učiteljstvo

dežele opozori, da se nikakor ne strinja z njega dolžnostmi, ako se udeležuje agitacij omenjenega društva.

* **Čehi na Dunaju** so dobili pri državnozborskih volitvah v vsem skupaj 19.294 glasov. V X., najbolj češkem okraju na Dunaju, je bilo oddanih za Čeha 2272 glasov. Pomisliti pa je treba, da se je oddalo najmanj dvakrat toliko glasov za socialnodemokratske kandidate.

* **Romuni proti šolskemu zakonskemu načrtu.** Kakor poročajo iz Budimpešte, je romunski pravoslavni metropolit Me-teanu izročil kabinetni pisarni adresu romunskih škofov proti novemu šolskemu zakonu. Škofje pravijo med drugim, da hoče zakonski načrt uničiti narodno kulturo Romunov in da zaplenjuje pravo romunskega naroda, da odgaja sinove, kakor on sam želi. Adresa se obrača na cesarja, da naj ne sankcionira tega zakona.

* **Novi člani gosposke zbornice.** Z Dunaja javljajo, da bodo v gosposko zbornico poklicani naučni minister Marchet, grof Stürgkh, dr. Baernreither in dr. Kathrein.

* **Dr. Emil Steinbach,** bivši finančni minister in predsednik najvišjega sodišča na Dunaju, je umrl. Pokojnik je bil rojen leta 1846. na Dunaju, kjer je študiral in postal l. 1874. profesor na tamkajšnji trgovski akademiji. Istega leta je vstopil tudi v ministrstvo in tam zaradi svojih izbornih pravnih znanosti hitro napredoval, tako da je bil leta 1890. že načelnik postavadajnega oddelka v justičnem ministrstvu. Zastopal je tedaj zakon za zavarovanje delavcev proti boleznim in nezgodam in zakon kmetijskih domov. Leta 1891. je bil imenovan finančnim ministrom in kot tak je dosegel preuredbo davkov in valute. Največje njegovo delo kot minister je njegova davčna reforma, ki je bila po njegovem načrtu v socialnem oziru mnogo pravičnejša nego je v sedanji obliki, ki ji jo je dal prejšnji parlament privilegirancev.

* **Novi ogrski tiskovni zakon.** Kakor javljajo iz Budimpešte, je tiskovna enketa zaključena. Državni tajnik Töry je izjavil, da bo nov tiskovni zakon najbrž tak, da bo ugajal vsakemu pravemu prijatelju tiskovne svobode.

* **Nova laška postaja za torpedovke** je napravljena v Maranu, 25 morskih milj od Trsta. Pred Trst dospe od tam flotila lahko v 1 uri. — Iz Rima poročajo, da namerava italijanska vlada zahtevati izredni kredit 200 milijonov lir za gradnjo 4 novih oklopnjač. Imamo torej lepo sosedo!

* **Kongresa ruskih socialistov,** ki se je vršil v Londonu, se je udeležilo 279 delegatov.

* **Cerkev in država v Šviciji.** V mnogih švicarskih kantonih se bavijo z vprašanjem, kako bi odpravili proračun za bogočastje in kako bi ločili cerkev od države. Sedaj je to vprašanje na dnevnem redu v kantonu ženevskem. Veliki svet tega kantona se bavi sedaj z zakonskim načrtom o ločitvi cerkve od države, ki ga je izdelala posebna za to sestavljena komisija. Komisija je predložila nastopno: razlika med rimo-katoliki in narodnimi katoliki, možnost, da rimo-katoliki odbijejo ponujene jim skupne cerkvene zgradbe z narodnimi katoliki, končno da se dovoli, da dajo občine omenjeno imovino v najem cerkvenim društvom.

* **Protikrščansko gibanje na Kitajskem.** Iz Šangaja poročajo, da so Kitajci razdejali nemško misijonsko postajo v Limbu pri Pakholu. Misijonarji so prosili pomoči. Iz Hongkonga je bila odposlana angleška topničarka.

* **Novo ministrstvo za delavce.** V dunajskih političkih krogih se govori, da namerava vlada ustanoviti novo ministrsko stolico za delavce. To ministrstvo bi se izključno bavilo z delavskimi vprašanji ter skrbelo za blagor delavcev. Novo ministrsko listnico bi prevzel po dosedanjih dispozicijah en socialistiški poslanec.

* * *

Državni zbor je definitivno sklican na dan 17. t. m.; prestolni govor bo dne 18. t. m.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Sl. Posojilnica v Zagorju ob Savi 20 K; vesela družba pri „Šentjanškem

Janezu“ v Št. Janžu 4.40 K; g. R. P. v Ljubljani 2 K, ki jih je daroval g. dr. V. Krisper; napredno učiteljstvo krškega okraja zložilo povodom okr. učit. konference v Kostanjevici v gostilni g. L. Bučarja „sebi na oltar“ 21 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki; Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: učiteljski zbor v Št. Vidu pri Ljubljani 10 K; tov. Tomo Bitenc iz Dragatuša; učiteljstvo v Podsredi na Štajerskem 4 K; tov. Rojic Jakob iz Gradišča pri Renčah; Janko Čep on in Ivanka Mesec iz Polhovega gradca! Bog plati!

Sl. šolskim vodstvom se priporoča „Učiteljska tiskarna“ za tisk „Letnih poročil“. Kolikor ima ta ali oni že pripravljenega rokopisa, ga blagovoli takoj doposlati, da se ne bo vse delo nakopičilo za zadnji teden. Prosimo!

Kulturno stopnjo klerikalne izobraženosti izpričujejo ti-le vonjajoči cvetovi iz posebne izdaje „Slovenca“ (štev. 118.): „Hribarjeva stranka se je pokazala v vsi svoji odurni podlosti in brezmiselni neumnosti... v najgrši bedariji... Pijani kakor divje zverine so se vlačile te barabe po mestu, drvile... in rjovele. Nekateri liberalni inteligenti so imeli vso obleko polno blata... v katerem so se v pijanosti valjali; na drugih smo videli namazane obleke z vsebino njihovega želodca... Po mestu besne agitatorji, rjoveč in tuleč kakor turški derviši...“ Obč. svetn. Predovič pravi „najplemenitejši potomec iz svinjegovne dežele ob dolenjem toku Save... Zakaj ne jaha na svinji?... Pa kralj Elija (Predovič) se je dvignil iz prahu in zletel na svinjo... Gospodje liberalci vino-, ženo- in prešičoljubi... Drlj so se... predno izdahnejo svinjsko dušo.“ In o ljubljanskih dekletih — to so gojenke višje deklishe šole in učiteljskega — ki so priredile ob isti priliki ovacijo poslancu Hribarju: „Vpila so s prešičjimi hlapci, mahale z robci proti moškim, s katerimi so očitno že preveč znana, se kretala kakor prave zrele ptice, ki se pripravljajo za najvišji institut... Kandidatinje za...“ — Fej! Dovolj je te gnusobe! Človeku prihaja slabo! Toda vidi se, s kako slastjo so pisane vse te nesramnosti. Človek bi si mislil, da jih je pisal pravi virtuozi v svinjarajah, tako-le kak stalni gost kakega umazanega bordela, ki je pil bratovščino z vsemi prostitutkami. Fej! Obenem je to tudi žalostno znamenje, kako nizko je padla morala klerikalnega časopisja: samo takrat je iskreno, kadar govori o svinjah in o zrelih pticah. Kdaj se iznebi slovensko ljudstvo takih bordeljerjev, ki zastrupljajo z najnižjimi instinkti našo javnost ter vlačijo sveto vero v blato gnusobe in pohotnosti? Škandal, ki mu ga ni para! — In poleg toliko nizke nesramnosti še toliko ošabna predrznost. „Slovenec“ namreč pravi, da bo že skrbel, da tiste učit. kandidatkinje ne dobe služb! Ha, za sto zelenih vragov! Ali oddajajo službe, učiteljske namreč, oklofutani feljtonisti „Slovenčevi“? Ali so ti častivredni junaki vzeli v zakup tudi že ves deželni šolski svet z vsemi okrajnimi in krajnimi šolskimi sveti vred? Res toliko nesramnosti in toliko predrznosti na enem kupu! Človek pljune, se obrne in gre svojo čisto in pošteno pot naprej. Gnojnica se cedi izpod kupa in teče nizko vzpota po umazanih kanalih...

Z Vipavskega nam poročajo: Dne 26. maja se je vršila šolska veselica v Vel. Žabljev v grajskih prostorih. Izvršila se je v obče zadovoljstvo in pohvalo. Ljudstvo se je kar čudilo kako je mogoče izvežbati učence do tolike natančnosti v mimiki in v vsem drugem. — Spevoigro „Letni časi“ se je deklamiralo in pelo s pravo fino, dasi je tupatam neokretna in težavna, a vkljub temu je sledila vsaki točki burna pohvala. — Posebno navdušenje je sledilo prizoru „Oba junaka“, ki se ga je ponavljalo, tudi prizor „Spacakanim“ je vkljub težki melodiji za šestletnega dečka izborni uspel. — Pri igri „Boječa Olga“ so se mnogi prav od srca nasmejali. (Hvala gosp. Č. za posojilo.) Pri prizoru „Sarafan“ je očaral mili glasek matere vsakogar. — Vrhunec zadovoljstva in razpoložnosti je bil pa prizor „Mladi vojaki“. To je bilo res nekaj posebnega. Splošna želja je, da bi se veselica ponavljala, kar se tudi namerava 30. junija v sedanjem programom ter prifatkom. — Vkljub temu, da je bila to šolska veselica, z jako lepim programom, v krasnem prostoru, z namenom čistega dohodka za šol. knjižnico sta došla samo dva učitelja! No, škoda, da so bile istodnevno na treh drugih krajih vsakonedeljske veselice. — Vkljub temu se je nabralo, dasi z 20 h vstopnine 56 K. 4 K je poslal g. Hribar, vodja krojaške

zadruga v Gorici, po 2 K pa g. Štekar, trgovec v Ajdovščini in žup. uprav. Črnigoy. Iskrena jim hvala!

Koprski učiteljiščeniki. Ob zaključku šolskega leta prirede kot običajno koprski učiteljiščeniki svoj koncert, in sicer v Trstu (pri Šv. Ivanu) dne 14. julija t. l. Natančni vzpored še objavimo svoječasno.

Okrajna učiteljska skupščina za ormoški okraj se vrši 10. julija pri Veliki Nedelji. Razen običajnih točk so na dnevnem redu sledeči referati: 1. Kako postanejo učni uspehi trajna last učencev? Naj se praktično pokaže z učno sliko osobito iz jezikovne ali računске skupine. 2. Katere opravilne spise mora znati sestavljati vsak odpuščen ljudskošolski učenec, in kako naj se to doseže? 3. Red za šolske slugе.

Volitev župana na Bledu. Na Bledu je bil izvoljen za župana tamošnji nadučitelj Fran Rus. Novi občinski zastop namerava baje zgraditi vodovod za Bled in okolico ter uvesti električno javno razsvetljavo.

Za zvišanje plač častnikom bo treba 7 do 8 milijonov kron; od teh odpade na Ogrsko 2 5 milijona. Pri višjih častnikih se temeljne plače ne zvišajo, temveč se le uvedejo triletnice. Pri štabnih častnikih se pri vsaki šarži ustanovita dve plačilni stopnji, tako da bo vedno polovica štabnih častnikov v prvi, polovica pa v drugi stopnji. Generalske plače se le neznatno zvišajo. Stanarina se deloma vstjeje v pokojnino, a v ta namen se bo častnikom odtegovalo 2—3 % od gaže.

Obravnave pri upravnem sodišču na Dunaju. Dne 15. junija t. l. se bo pri tem sodišču obravnavalo o pritožbah, ki sta jih zoper naučno ministrstvo vložila v zadevi vpokojitve, oziroma premajhne pokojnine Ivan Lapajne v Krškem in Ivan Petkovšek v Ljubljani. O izidu bomo poročali.

Dr. Fr. Jankovič popravlja: „Slavno uredništvo! Temeljem § 19. tiskovnega zakona zahtevam, da vsprejmete v prihodnji številki na istem mestu z istimi črkami sledeči stvarni popravek Vašega članka: „Dr. Jankoviču v Kozjem v album“ v 21. številki od 24. velikega travna 1907: ni res, da sem „na vseh shodih govoril o učitelstvu skrajno žaljivo, hujskal ljudi proti šolstvu in smešil učiteljski stan“, res je, da sem govoril nasprotno za šolo in o potrebi narodne izobrazbe; govoril nisem ničesar, kar bi učitelstvo v celoti zamoglo žaliti ali ga smešiti, ojstro a vedno dostojno sem govoril le o posameznih učiteljih, nasprotnih agitatorjih, in pojasnjeval razmerje mej temi učitelji in našo stranko, ni res, da sem „v Imenem govoril zbranim ovčicam, da učitelstvo ni vredno, da bi si pete obrisal ob njega“, res je, da je ta trditev naravnost izmišljena, kar mora tudi gosp. učitelj Kobale iz Podčetrtka potrditi, ki me je poslušal“, ni res „da sem „v Podsredi kvasil, da učitelstvo študira le par let, potem napravi še neko izkušnjo in dobi zato takoj 1200 K plače in do vpokojenja nad 6000 K“ i. t. d.; res je, da nisem besede govoril v tem ali sličnem smislu. V Podsredi sem le omenil, da v deželnem zboru sklenjena draginjska doklada ni zadovoljila učitelstva; ni res, da „dobivam samo od okrajnega odbora Kozjanskega toliko nagrade, kakor znaša vseletna plača učiteljeva“, res je, da dobim od okrajnega odbora le 400 K na leto, za katero svoto moram 300—400 ubogih bolnikov iz 13 občin vsako leto brezplačno zdraviti, ni res da „se hlinim učitelstvu“, ampak res je, da svojih nazorov nisem nikdar prikrival, ampak nastopal sem vedno odkrito in jasno. Z odličnim spoštovanjem dr. Fran Jankovič, okrožni zdravnik in deželni poslanec. — Kozje, dne 28. maja 1907.

„Žirovnikov zbor“ v Št. Vidu pri Ljubljani obhaja v nedeljo 9. t. m. desetletnico svojega obstoja v gostilni pri „Slepem Janezu“. Na vzporedju je: 1. Slavnostni govor, ki ga govori član zbora gospod Ivan Pipan, 2. Petje, 3. Ples. Začetek točno ob 1/2 4. uri popoldne. Na to slavnost se vabijo vsi prijatelji narodne pesmi. Posebna vabila se ne bodo izdajala.

Glede roditeljskih sestankov smo priobčili v zadnji številki „Učit. Tovariša“ dva neverjetna slučaja. Tretji slučaj priobčujemo danes. Učitelj vodja nagovori prečastitega gospoda kateheta, naj bi govoril pri takem sestanku. Ta pa pravi, da ne mara sodelovati, ker — čujtel! — ker nismo političko edini. — Torej učitelj naj se najprvo spokori in preobleče v mežnarja, potlej bo pa prečastiti gosp. katehet, ki ni nič drugega kakor navaden kaplan — milostljivo prišel povedat par stavkov

na roditeljski sestanek, ki ga šola skliče in vodi! To so še go-spodje naivni!

Z ozirom na notico v „Učit. Tov.“ št. 22 pod naslovom „Neverjetno — a resnično“ se naznanja, da se je podoban slučaj dogodil tudi na Čatežu ob Savi. Ondotni župnik, ki vsebuje vse lastnosti „modernega“ župnika, je našel izgovor, da mora dobiti dovoljenje od svojega višjega, ako hoče naznaniti roditeljski sestanek. — Tako jalov izgovor! Seveda, politički shodi se smejo naznaniti na svetem kraju, v izpovednici se sme navajati k laži, a roditeljskih sestankov se ne sme oznaniti, zakaj ako bi se posvetilo ljudstvu, bi spekle oznanjevalca teme. V teh razmerah: kakor verjetno — tako resnično.

Prvi slovenski penzionat ženskega vzgojevalnega in naobraževalnega društva „Mladika“ v Ljubljani, Gosposke ulice št. 8. Ta prepotrebni zavod so ustanovile rodoljubne slovenske dame za deklice slovenske in sploh slovanske narodnosti, ki obiskujejo Cesarja Franca Jožefa I. mestno višjo deklisko šolo, oziroma licej ali kako drugo slovensko šolo v Ljubljani. S to ustanovitvijo se omogoči staršem, da pošiljajo svoje hčerke v narodna učilišča. V zavodu dobivajo deklice temeljito teoretično in praktično izobrazbo ter skrbno meščansko vzgojo kot bodoče dobre in skrbne gospodinje. — Skrbi se tudi za to, da se priuče deklice lepim vnanjim občevalnim oblikam in da se sploh vzgoje za praktično življenje. — Čuvstvanje se jim blaži z gojitvijo glasbe in petja, z deklamacijami in s primernim čtivom ter z udeleževanjem primernih umetniških prireditvev. — V higieničnem oziru se jim krepi telo z zdravo in zadostno hrano, s previdnim in individualnim utrjevanjem, z igrami in s telovadbo, z izprehodi, s kopelmi itd. Zavod ima hišnega zdravnika, ki je za slučaj potrebe vsak čas na razpolago; za obolelo gojenko se pa vestno skrbi v posebni izolirani sobi.

— Občevanje v penzionatu je domače. Izkušene dame skrbe z modro previdnostjo in strogostjo, ljubeznivo in materinsko za gojenke, ki jim postane zaraditega penzionat prijetno bivališče. Penzionat ima značaj slovenske domačnosti. — Hišni red navaja gojenke k točnosti, redoljubnosti in ljubezni do domačih opravil. — Sprejemajo se redne in izredne gojenke. Prve stanujejo v internatu, kjer uživajo vso oskrbo. druge so le čez dan v zavodu. — Vpisnine je plačati 4 K. — Redne gojenke plačujejo po 60 K na mesec in to za stanovanje, hrano in nadzorovanje pri pouku. — Izredne gojenke, ki ostanejo čez opoldne v zavodu, plačujejo po 16 K na mesec. — Če dopušča prostor, se sprejemajo tudi starejše gojenke za posamezne mesece. Te plačujejo po 70 K na mesec. Plačevati je naprej. Vpisani gojenki, ki pa ne vstopi, se ne vrne vplačana mesečina. — Pri vpisovanju je predložiti zdravniško in zadnje šolsko izpričevalo ter krstni list. — Odbor izobraževalnega ženskega društva „Mladika“ ima pravico, da v posebno nujnem slučaju, ko bi po kaki gojenki bodisi v zdravstvenem bodisi v moralnem oziru pretila nevarnost, to gojenko odslovi, kar se nemudoma naznani staršem. — Za izpolnjevanje splošne naobrazbe so na razpolago izkušene osebe. — Za pouk v glasbi in v raznih jezikih se določujejo dogovorno s starši posebni honorarji. — Tudi plesa, združenega s poukom v dostojnem vedenju se uče deklice v zavodu. — Vsak mesec se pošiljajo staršem računi o izdatkih za izredne učne potrebščine, za obiskovanje gledališča, za toalete itd. Skrb zavoda pa bo, da se deklice vadijo pri vseh svojih izdatkih štedljivosti in skromnosti. — Perilo se pere v zavodu, in sicer životno proti primerni odškodnini, namizno in posteljno pa brezplačno. — Vsaka redna gojenka prinesi s seboj primerno zalogo zaznamovanega perila in drugih potrebnih tudi zaznamovanih stvari, in sicer: 1. odejo, 3 rjuhe, 3 odejne prevleke, blazino in 3 prevleke; vse kolikor mogoče preprosto izdelano. 2. 6 navadnih prtičev, 3 majše kavne prtiče, 6 brisalk, 2 otirači za frotiranje in 3 brisače za snaženje umivalnika ter vrečico iz debelega platna za nesnažno perilo. 3. 6 dnevnih in 3 nočne srajce, 6 poletnih in 6 zimskih hlač, 3 poletna in 3 zimska spodnja krila, 12 parov poletnih in 6 parov zimskih nogavic, 24 žepnih robcev, 1 kopelno obleko; 4. potrebno obleko, ki bodi okusno toda preprosto prirojena in okrašena; 3 temnomodre in 2 bela predpasnika, 2 para temnomodrih rokavcev; 2 para črevljev, 1 par galoš, 1 par domačih črevljev. Telovadsko obleko, bluže in predpasnike preskrbuje na željo staršev tudi zavod; 5. preprosto malo košarico za ročna dela s potrebnim šivalnim orodjem; 6. 2 glavnika, lasno in

zobno ščetico, ščetico za nohte, krtačo za obleko, 3 kose mila; 7. vsaka gojenka prinese s seboj malo in veliko žlico, vilice in nož ter obroček za prtico. — Vodstvo zavoda poroča staršem vsak mesec o napredku v šoli, o vedenju in zdravstvenem stanju gojenke. V izrednih slučajih se starši takoj obveščajo. Odbor jamči za korektno vodstvo in vestno oskrbnitvo v zavodu.

Društvo „Mladika“ namerava v smislu § 3. dr. pravil s prihodnjim šolskim letom v svojem penzjonatu otvoriti zasebno dekliško ljudsko šolo z omejenim številom gojenk. S prihodnjim šolskim letom se otvori I. razred. — Zglasila učenk, ki mislijo vstopiti v prvi razred, prejema ustno ali pa pismeno do 15. julija t. l. upravni odbor ženskega vzgojevalnega in nabobraževalnega društva „Mladika“ v Ljubljani, Gosposke ulice 14.

Mesto vadniškega učitelja je razpisano na c. kr. vadnici v Mariboru. Zahteva se usposobljenost v obeh deželni jeziki.

Štajerski dež. odbor je dovolil za vseučiliške učiteljske počitniške tečaje, ki se vrše od 5. do 24. avgusta, več štipendij v skupnem znesku 600 K. Prošnje za eno teh štipendij je treba vložiti do konca junija pri vseučiliški kvesturi v Gradcu. Morajo pa te prošnje vidirati ali krajni ali pa okrajni šolski sveti. Tudi graško vseučilišče je dovolilo 10 prostih mest za brezplačno obiskovanje predavanj. Praktične vaje se morajo vendar v vsakem slučaju plačati. Tudi za ta mesta je treba vložiti prošnje pri omenjeni kvesturi. Graško mesto je dalo omenjeno število stanovanj na razpolago; v tem oziru se je treba obrniti do „Graškega učit. društva“ (Ferdinandum, Gradec). Želeti bi bilo, da bi se tudi slovensko učiteljstvo po možnost udeležilo teh tečajev.

Umrli je v Vojniku dne 29. maja ob 11. uri ponoči g. Radoslav Škoflek, upokojeni nadučitelj. Pokojnik je bil s svojim jeklenim narodnim prepričanjem in delom največja opora slovenstva v Vojniku, in je zaradi tega pretrpel mnogo preganjanja od nasprotne strani. Naj mu bo zemljica lahka!

Da se nobenemu ne zameri. V „Soči“ čitamo: V gorški okolici je imel neki volilec pred očmi vse štiri kandidate: Miha Gabrijelčič, Josip Fon, Anton Štrekelj, potovalni učitelj, in Milost, časnikar. Da se nobenemu ne zameri, je zapisal na glasovnico: Miha Fon, potovalni časnikar.

Iz Materije nam poročajo: V soboto zjutraj smo spremili k večnemu počitku tukajšnjega gosp. učitelja Štefana Debenjaka. Pokojnik je bil blaga duša, plemenit značaj, eden najboljših in najvestnejših učiteljev, dober družabnik ter veren sin svojega naroda. Priljubljen je bil vsem, ki so ga poznali. Odrasli in otroci so ga spoštovali in ljubili. Kako ne, saj jim je bil vzgojevalec dolgih 21 let! To so mu dokazali tudi na njegovem zadnjem potu. Pogreba se je udeležilo obilno njegovih častilcev in prijateljev-tovarišev od blizu in daleč ter šolski otroci, ki so milo jokali ob odprtem grobu. Res škoda je bilo takega moža, ki je moral tako zgodaj zapustiti to solzno dolino, a tudi nas, ki smo ga ljubili iskreno. To je v lepih besedah izrazil ob odprtem grobu tovariš učitelj Štef. Šiškovič, ki se je v imenu tovarišev poslavljaj od rajnega. Njega ni več, ali njegov spomin bo živel med nami za vedno. To naj bo tudi nekoliko v tolažbo gospej soprogi in otrokom, ki je živel in skrbel samo zanje kakor najvzlednejši oče in katerega izguba je nenadomestljiva. — Počivaj v miru, nepozabni naš tovariš, in blag bodi Tvoj spomin!

Na c. kr. učiteljskem v Kopru bo vpisovanje za šolsko leto 1907/08 za vstop v I. tečaj dne 28. junija t. l. od 9—12 predpoldne in od 3—6 popoldne ter dne 29. in 30. junija obakrat od 9—12 dopoldne. — Sprejemni izpiti se prične dne 1. julija t. l.

Razgled po šolskem svetu.

— **Edina hrvaška šola v Ameriki** se nahaja v Sant Luizu v državi Missouri. Na tej šoli poučuje učiteljica Draga Erbežnik 32 dečkov in 10 deklic. Stroške pokriva hrvaška cerkvena občina v St. Luizu.

— **Znameniti mrtveci.** Jan Gebauer, profesor češkega vseučilišča, je umrl dne 24. maja v Pragi, star 69 let. Gebauer je dokazoval in dokazal, da sta Kraljedvorski in Zele-nogorski rokopi falsifikata, ki ju je Hanka kot izvrne stare pesnitve podvrgel, da bi na ta način razlil neko slavo nad staro pagansko prošlostjo češkega naroda. Gebauer je v svojem življenju izvršil ogromno znanstveno delo. Ustvaril je sam čisto

novi in v resnici moderno češko filologijo. Sezidal je poslopje češkega jezika na temelju najboljšega znanja novejših načel in znanstvenih nazorov, z vsemi podrobnostmi, ne pustivši ne ene točke, ki bi je ne bil sam preiskal ali se je ne dotaknil. Njegovo glavno delo je velika Zgodovinska slovnica češkega jezika, in Staročeski slovar. Napisal je pa še dolgo vrsto člankov, jezikoslovnih in literarno historičnih del, slovnice za srednje šole itd. Ogromnega pomena za češki narod, češki jezik in zgodovino češkega slovstva je Gebauerjeva učiteljska delavnost. Odgojil je vse mlajše moderne češke filologe, in njegov blagodejni vpliv se pozna na vseh čeških srednjih šolah in njih gojencih. — Dne 29. maja je umrl dr. Bohuslav pl. Rieger, profesor avstrijskega državnega prava na češkem vseučilišču v Pragi, edini sin znanega češkega narodnega prvoborilca Fr. Ladisl. Riegra, — V Gradcu je umrl upokojeni gimnazijski profesor in šolski svetnik Fran Krašnan. — Dne 30. maja je umrl v Stokholmu Karel Rupert Nýblom, bivši profesor za estetiko, za zgodovino slovstva in umetnosti na vseučilišču v Upsali in član švedske akademije.

Raznoterosti.

× **Vojaški kruh se zboljša** ter ga bodo pekli iz ržene in pšenične moke. Zato pa se dnevna porcija zniža od 840 na 700 gramov.

× **Otroške izjave.** Kako nezanesljive so izjave otrok, ki igrajo čestokrat pri sodiščih, kaže vloga dokazuje „Bayer. Lehrerzeitung“ s sledečim slučajem: Nekemu dečku, ki hodi že peto leto v šolo, je baje med poukom izginila torba iz klopi. Vse iskanje je bilo zaman, toda deček je odločno trdil, da je prinesel torbo v šolo. To so potrdili tudi trije součenci. Prvi je trdil, da ga je videl iti v šolo s torbo na hrbtu, drugi ga je videl s torbo v šoli, a tretji je videl, da je torbo položil na klop. Poslali pa so dečka domov in doma je našel torbo na stolu, kjer jo je bil pustil.

× **Zdravilo za sifilis.** Dr. P. Sahnou, pomožni zdravnik v Pasteurovem zavodu v Parizu, je baje iznašel zdravilo proti sifilisu. V ta namen je poizkušal namreč z injekcijami z arzenikovo soljo, imenovano „atoxil“. Na ta način je ozdravil zastarel sifilis v treh tednih. Zdravljenje z „atoxilom“ je hitreje in uspešneje kakor z merkurijskimi ali jodskimi preparati, injekcije ne povzročajo ne bolečin ne abscesa, a kar je najvažnejše, ne povzročajo zastrupljenja, kakor prva dva preparata.

Listnica uredništva.

Vsem okrajnim učiteljskim društvom, Nekatera vabila k zborovanjem nam dohajajo tako pozno, da jih moremo spraviti v list že potem, ko je že sklenjen in pripravljen za stroj, nekatera pa celo šele tedaj, ko se list že tiska (n. pr. vabilo k zborovanju „Učit. dr. za sežanski okraj“). Taka zapoznelost nas jako moti, ker nam povzroča nepravilne in nepotrebne zamude v tiskarni. Izjavljamo, da se odslej ne bomo več ozirali na take pozne pošiljatve. Česar ne dobimo najpozneje do srede popoldne, tega ne objavimo v številki dotičnega tedna. Odbori okrajnih učit. društev pač lahko sklenejo že toliko prej, kdaj bo zborovanje, da dobimo tudi mi pravočasno obvestilo ter da nas zakasnelosti ne motijo v rednem in vestnem izpolnovanju svojih dolžnosti. Prosimo torej malo obzirnosti! Toliko v ravnanje! Omenjamo tudi, da čitamo tuintam poročila o učit. zborovanjih prej v drugih listih, preden jih dobimo mi. To ni prav. Sami sebi smo vendar prvi in najbližji.

Učiteljska tiskarna se priporoča za tisk „Letnih poročil“.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1355/.

Kranjsko.

69 (1)

Na trirazredni ljudski šoli v Sostrem se boče za stalno oddalo učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je poslati tukajšnjemu uradu službenim potom do 29. junija 1907.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, 27. maja 1907.

St. 1465.

(79) 1

Na enorazredni ljudski šoli v Strugah je popolniti služba učitelja-voditelja s postavnimi prejemki in službenim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 27. junija 1907.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi morajo z državnodravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, 28. maja 1907.

Naprednemu in zavednemu učiteljstvu!

Vsakdo bodi naročnik „Zavezinih“ listov, ki so:

Učiteljski Tovariš

Popotnik

Zvonček

Domače ognjišče.

Naročajte samo pri tvrdkah, ki objavljajo oglase v našem listu!

(19) 20

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastonj.

Ivan Jax in sin
Ljubljana,
Dunajska cesta št. 17.

Velika zaloga
dvokoles, šivalnih in
pisalnih strojev.

Ceniki zastonj in poštnine prosto.

(23) 12-6

„Učiteljska tiskarna“

last „Učiteljskega tiskovnega društva“, registrovane zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 × Ljubljana × Gradišče št. 4

priporoča slav. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine

iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Izvrševanje tiskovin v enobarvnem in večbarvnem tisku.

Tiskanje muzikalij in časopisov.

Litografija.

Telefon št. 118. Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 12-7

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52-23 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice šte. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52-23

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

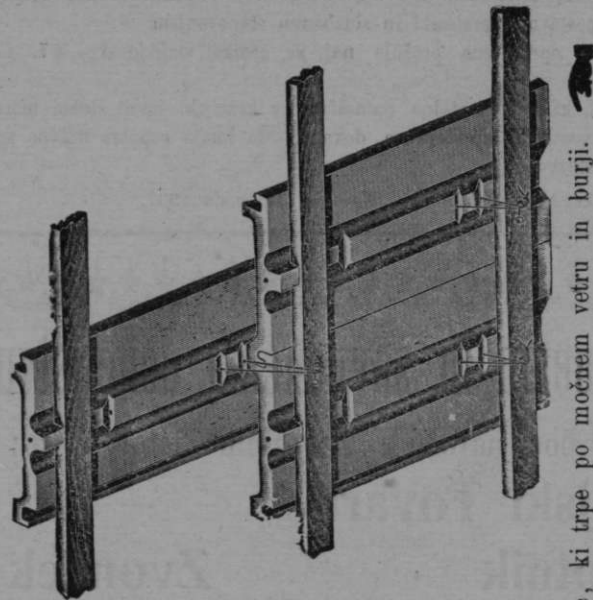
priznано najboljše

prodaja (16) 50-21

ADOLF HAUPTMANNprva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

v Ljubljani.

Ilustrovani ceniki zastonj in poštnine prosto.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in zaloga peči

ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzriegel) Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno
kritje.

Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.

Vzorci in prošpekte pošljemo na željo brezplačno.

Takojsnja in najzanesljivejša postrežba.

(86) 30-15 Sprejmejo se zastopniki.

